

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

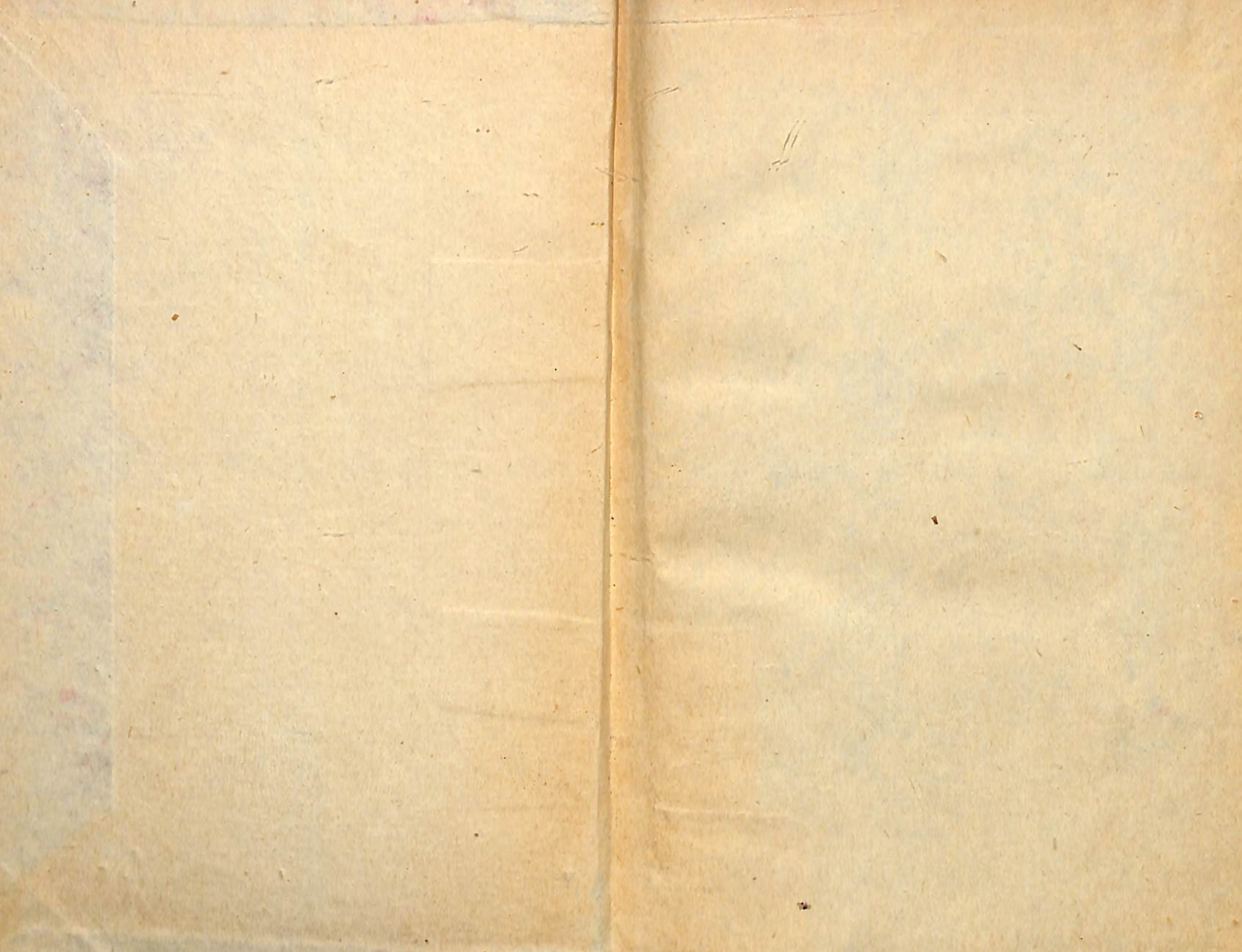
ՈՒՂԵՅՈՅՑ

ԵՐՐՈՐԴ ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ

1903թ.

491.99-8

Ու-43

40° ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ. ԴԱԽԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՈՒՂԵՑՈՅՑ

ԵՐՐՈՐԴ ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

ԴԱՍԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ԵՒ ԻՆՔՆԱԶԱՐԳԱՅՄԱՆ

ՓԱՓԱՔՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՏ ԳԻՐՔ

معارف نظارت جلیله سنک و مطبوعات داخله مدیریت علیہ سنک
۳۹۱ نومرو لی رخصتنامه سیله طبع و نشر اولمشدر

495
7-72

191.542-5
7-29

ՍՏՐԵՆԱՆ ԵՒ ԸՅԿ.

Կի ԳուսՏԵՍԻ թիւ 38

1903

18 MAY 2010

491.99-8

9859

№ - 43

40° ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ. ԴԱԻԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՈՒՂԵՑՈՅՑ

ԵՐՐՈՐԴ ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ

425 ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

57-ԴԱ

ԴԱՍԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ԵՒ ԻՆՔՆԱԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՓԱՓԱՔՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՏՏ ԳԻՐՔ

معارف نظارت خلیه سنك و مطبوعات داخله مدیریت علیه سنك
معارف نظارت خلیه سنك و مطبوعات داخله مدیریت علیه سنك
معارف نظارت خلیه سنك و مطبوعات داخله مدیریت علیه سنك

Տպագր. Կ. ՍՍՐԸԵՍԱՆ ԵՒ ԸՅԿ.
Պապր-Ալի հաստէսի բիւ 38

1903

26 AUG 2013

Handwritten blue ink marks

Handwritten blue ink marks

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐՆԵՐՈՒՆ

Շատեր զարմանաւ քերեաւ որ պէտք կը տեսնենք հրատարակելու Երրորդ Վարժապիւն Մանկանց ինչ աչ ՈՒՂՆՅՏՈՅՅՐ որ մեր հրատարակութեանց մեջ քառասներորդ քիւր կը կազմէ : Բայց մտադիր կ'ընենք հետաքրքիր ընթերցողը որ « այս Երրորդ մասը յոյ ընթերցանութեան գիրք մը չէ, » ըսած ենք նոյնին սկիզբը « Ուսուցիչներուն » ուղղեալ հասուածին մէջ : Եթէ ուրիշներու պէս չոր ու ցամաք, անկպստակ ու անշունչ Ընթերցարան մ'ըջար, կրնա՛ր այնքան սաք ու համակիր կերպով տարածում գտնել մեր բոլոր դպրոցներուն մէջ, եւ իրաւամբ պատկէ ըջար դասագրքերու այն շարքին որ սանկախօս մտնուկը՝ առաջին քայլերէն սկսած՝ հանելի, դիրիւ ու կրթիչ ճամբով մը արագ կը հարցնէ ցանկացած նպատակին եւ կը տիրացնէ մայրենի քայրիկ յեզուին :

Այդ քակն մը խօսքերուն մէջ « շեշտելով շեշտած էիք կարեւորութիւնը՝ մասնաւոր հոգ տանելու Գ. Վարժ. Մանկանց ի կջերուն ստորեւ դրուած շահեկան ու կենսական Հրատարակներուն գործադրութեան » : Մեր այդ քեզադրութիւնը արդիւնաւորեց ուշիւ դաստններուն ջակտելն ու խրեակները, եւ անէն կողմէ միտհանուոն հաւանութեան ճայներ մեզի հասան քէ այդ հրատարակներէն իսկ եւ իսկ կրթիչ վարժութիւններ են որոնց շնորհիւ մտադաշ ուսանողին միտքը կը տրի, եւ բազմակողմանի հետնութեան կը տիրանայ՝

իրագիտութեան, մտանարգութեան, շեղուի, մտ-
 ծութեան, քերականութեան, բարոյական եւ ֆա-
 ղաբարական կրթութեան եւ ուսումնական արշ-
 գրի ծանօթութեանց շիտուս մերեք մը ստանալով :
 Ուրախ եմք հոս յայտնելու թէ ազգին շահագոյն եւ
 հեճազոյն ուսուցիչներն աչ այսօր կը վկայեն թէ
ՆՐԱԿԱՆ ԳԱՐՃԱՎԱՆՆԵՐ՝ իրօք՝ հայ մա-
 նուկներու մեքի եւ արտի դաստիարակման համար
 ազդեցիկ սասար մ'եղած է :

Նախակրթարանի ժրագոյնի ուսուցիչներէն շա-
 քեր խնդրած էին մեզմէ այս **ՈՒՂԵՑՈՅՑ**ը յօրինել ,
 որպէս զի իրենց գործն աւելի դիւրանայ եւ ինչ
 ինչ դժուարին դասուած հրահանգներու ոգին ըմ-
 բռնելէնով բացատրութեան մեջ չդեղնէին, կամ
 չստիպուին գիտական եւ ուրիշ հաստիքներու դիմել՝
 պահանջուած պատասխանները գտնելու համար :

Այս մասին կանխաւ մեր տուած խոստումն ա-
 հա կը կատարենք՝ հաւաստի ըլլալով թէ ինչ չափով
 որ այս **ՈՒՂԵՑՈՅՑ**ը դիւրութիւն ընծայէ մեր
 նախակրթարանի ուսուցիչ եւ ուսուցչուհիներուն ,
 նոյն չափով աչ անոնց աշխատութիւնը պիտի ար-
 զասաւորի, եւ **Վարժուորից Մանկանցի** ընծայած
 նպաստն ու օգուտները աւելի շայն սահմաններու
 մեջ պիտի տարածուին եւ ընդհանրանան : Մեր ար-
 դար ու անկեղծ հաւանքն այն է որ առաւելագոյն
 չափով մը կը զնահասուին մեր հրատարակութիւն-
 ները՝ իբրեւ ժամանակիս կրթական ոգիին ու
 պէտքերուն համապատասխանող դասագրքեր :

ՍՄԲԱՏ ԴԱԻԹԵԱՆ

ՈՒՂԵՑՈՅՑ Գ. ՎԱՐՃՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

1. — Հարցումներուն պատասխաններն են .
 1. Կաթսայ, թէյաման, սրճաման, տապակ, Կթոց, թաղար, Էայլն :
 2. Առիւծ, վագր, գայլ, այծ, ոչխար, Էջն :
 3. Ոչխարին, այծին, ուլին, եղին, գառ-
նուկին, Էայլն :
 4. Սոխակ, դեղձանիկ, սարեակ, ծիծեռնակ,
արագիլ, արծիւ :
 5. Հօրեղբայր, մօրեղբայր, հօրաքոյր, մօ-
րաքոյր, սանահայր, աներ, զոքանչ, պարոնտատ,
Կետուր, հարս, տալ, ներ, տագր, Էւայլն :
 6. Ծիրանենի, խնձորենի, թթենի, Կեռա-
տենի, սալորենի, տանձենի :
 7. Կոյր, 8. Խուլ, 9. Համր, 10. Կաղ,
 11. Տեսանելիք, լսելիք, ճաշակելիք, հոտոտե-
լիք, շօշափելիք (աչք, ականջ, բերան, քիթ,
ձեռք) :

2. — Սահմաններուն համապատասխանող բա-
 տերն են .
 1. Կղզի, 2. Ապերախտ, 3. Ակն, 4. Բաղ-
նիք, 5. Հորիզոն, 6. Ճարտարախօս, պերճա-
խօս, 7. Լպուտ, 8. Սկիհ :

3. — Գիր մը փոխելով ուրիշ բառ մը կը գտնենմ .

ղրկել	վարել	ծամել	խլել	սպառել	հարցնել
ղիզել	ղծել	ղիզել	ծափել	կոխել	փախցնել
տաշել	սիրել	գնել	թրել	Թաւալել	գոցել
կարել	մղել	քամել	հատնիլ	դողալ	պարապիլ
մորթել	խաղալ	պատռել	լողալ	ծեծել	վառել
փորել	քննել	լարել	կարծել	բաշել	ընել
մարել	վառել	հաչել	դառնալ	ծռել	
քաշել	խաշել	վառել	գնել	հագնիլ	

4. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Անդրանիկ, 2. Կրտսեր, 3. Գինի, 4. Ժամացոյց, 5. Հողմաղաց, 6. Ջաղացք, 7. Քարուէս, 8. Բոյն, 9. Մրգավաճառ, 10. Օձիք, 11. Ջրհանս

5. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ոչխար , այծ , կով , եզ , ուղտ , կատու , աղուէս , վագր , շուն , ձի , կայլն :
2. Երկիր , քաղաք , գիւղ , աւան , նկուղ , բերդ , պալատ , տուն , կայլն :
3. Զիով , ուղտով , կառքով , շոգենաւով , մակոյկով , օգանաւով , շոգեկառքով , կուրով :
4. Դերձակ , երկաթագործ , որմնադիր , հիւսն , սափրիչ , կայլն :
5. Հոլ , վէգ , գնտակ , թուուցիկ :
6. Քարիւղի լամբար , ճրագու մոմ , օգային կաղ , մոմ , ելեկտրական լամբար :
7. Ննջարան , խոհանոց , սեղանատուն , դահլիճ :
8. Լիրա , մէճիտ , Ֆրանք , տղար , շիլին , կլն :

6. — Անճի , անասունի եւ առարկայի անունները գատուած են .

Անճ	Անասուն	Առարկայ
պատկերհան	կուղբ	մատիտ
հօրաքոյր	սոխակ	դաշնակ
բանտարկեալ	այծ	տախտակ
գող	գորտ	եկեղեցի
զինուոր	կով	կառք
դասատու	ոչխար	խորան
հովիւ	հաւ	աթու
ախուսպան	աքաղաղ	փղոսկր
կառավար	ձի	սաչ
հարս	ունգեղջիւր	պտուղ
հեղինակ	լու	դագաղ
նուագածու	ոջիլ	շահօքրամ
քահանայ	թրթուր	նարինջ
խոհարար		աղբ
գրագիր		բուրդ
		լուցկի
		մատեան
		տապան

7. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Բաճկոն , տափատ , վերարկու , անդրաւարտիկ կայլն :
2. Շրջազգեստ , կրծկալ , կիսազգեստ , շապիկ , թիկնոց , կայլն :
3. շանճը , մտղուկը , մլուկը , լուն :
4. Զուրին մէջ միայն :
5. Սողուն :
6. Օձ , կրիայ , կոկորդիլոս , մողէս :
7. Կ'ոտայնէ (կը հինէ) :
8. Մետաքս կը գործէ :
9. Մետաքսեղէն կերպասներ շինելու :
10. Մըրջիւնը :
11. Շունը :

8. — Ծառի , բուսի եւ բանջարեղենի անունները գատուած են .

Ծառ	Թուփ	Բանջարեղեն
կաղնի	վարդենի	չողգամ
կեռասենի	դղմենի	առուռոյտ
չազանակենի	մորենի	դդում
նունենի	ցորեն	լուբիա
դափնի	գարբի	հազար
ծիրանենի	մելսակ	բաղեղ
դեղձի	չեփորուկ	ճակնդեղ
թթենի	պղպեղի	վարունգ
նոճի	հաղարջենի	ազատքեղ
ուռի		ոսկեխնձոր
ընկուզենի		
տանձենի		
սերկեւլի		
զկեռի		

9. — Տառ մը վտխտելով ուրիշ բառ գտայ .

1. Վախ :
2. Դառն :
3. Խաւար :
4. Աւազ :
5. Տանձ :
6. Նկուղ :
7. Կապան :
8. Անապատ :
9. Եզ :
10. Ճիչ :
11. Ցախ :
12. Անապատ :
13. Շունչ :
14. Պապ :
15. Ծրագ :
16. Գերմակ :
17. Դերձակ :
18. Նաւաստի :
19. Շուտ :
20. Վտակ :
21. Շարունակ :
22. Փարթ :
23. Դանակ :
24. Կող :
25. Փոր :
26. Ապակի :
27. Կաղ :
28. Պայտառ :
29. Գաւաթ :
30. Արժան :
31. Երկաթ :
32. Աշտանակ :
33. Ուղի :
34. Պահարան :
35. Հէնք :
36. Գիծ :
37. Սազ :
38. Վէգ :
39. Մամուլ :
40. Ծանկ :
41. Համր :
42. Մեղք :
43. Պնակ :
44. Հաշիւ :
45. Պարկ :
46. Հագուստ :
47. Նաւակ :
48. Գաղտուկ :
49. Որոտում :
50. Մանկութիւն :

10. — Զատեցի երեք խումբ բառերը .

Հանդերձեղեններ	Կահեր	Ուտելիքներ
կրծկալ	մուճակ	թիկնաթու
պարեգօտ	լօղիկ	սեղան
տափատ	բաճկոն	չրջանակ
ցփսի	գիշերանոց	դաշնակ
կիսակօշիկ	փողկապ	օրօրոց
գլխարկ	վերարկու	վառարան
հողաթափ	չրջազգեստ	մահճակալ
ձեռնոց	չուրջառ	բարձ
դենչակ		
		միս
		գեանախնձոր
		հաւկիթ
		վարունգ
		թեւահայտ
		հրուշակ
		չումին
		խորված
		խաւիծ
		բողկ
		բաղարջ
		եղինձ

11. — Հարցումներուն պատասխաններն են :

1. Նաւով , շոգենաւով , առագաստանաւով , մակոյկով , կուրով , լաստով , Էլն :
2. Ուղտով , ձիով , էջով , ջորիով , կառքով , շոգեկառքով , փիղով , սայլով , Էլն :
3. Պրուսա , Ամասիա , Եաֆա , Սամսոն :
4. Օրթագեղ , Գատըքէօյ , Բենկայ , Չիմառա :
5. Օղը սաստիկ կը ցրտէ , մէզ ու մառախուղ երկիրը կը պատեն , սաստիկ հով կը փչէ , ջուրերը կը սառին , ձիւն կը տեղայ , կենդանիները իրենց գոմը կը մնան , իսկ դուրսը ամէն ոք հաստ ըզգեստներ հագած՝ կը զգուշանայ եղանակի խրատութենէն :
6. Անուշ :
7. Յոյժ քաղցր :
8. Թըթու :
9. Էլը , ձին , ջորին , Էալլն :
10. Ոչխարը , այծը , կովը , գոմէլը , եզը :
11. Չորս

ոտք ունեցող կենդանի : 12. Ուրագ , գայլիկոն , սղոց , աքծան , կայլն : 13. Հերիւն , կաղապար , դանակ , ստեղ , սպունգ , մուրճ , թակ : 14. Ունելի , ակիչ , փքոց , աքծան , ուռ , սալ , կայլն :

12. — Առարկաներուն տեսակը որոշուած է .

1. Մանգաղը գործիք է , 2. Մահճակալը կարասի է , 3. Գաւաթը աման է , 4. Իսկ հացը ուտելիք է , 5. Խմելիք է , 6. Գործիք է , 7. Դպրոցական առարկայ է , 8. Խաղալիք , 9. Կարասի , 10. Ըմպելիք , 11. Աման , 12. Աման , 13. Խմելիք , 14. Մշակութեան գործիք , 15. Տան կարասի , 16. Ուտելիք , 17. Կարասի , 18. Ուտելիք , 19. Աման , 20. Կարասի , 21. Արհեստաւոր , 22. Գործիք , 23. Գործիք , 24. Գործիք , 25. Ուտելիք , 26. Աման , 27. Խաղալիք , 28. Գործիք , 29. Խոհանոցի կարասի , 30. Հագուստ , 31. Մետաղ , 32. Խմելիք , 33. Գործիք , 34. Հանածոյ , 35. Գործիք , 36. Կենդանի , 37. Գործիք , 38. Աման :

13. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ես կը բնակիմ Ագշէէէր , Պրուսայի գաւառին մէջ : 2. Հօրս անունն է Աքրահամ , մօրս անունն է Սառա , մեր մականունն է Գրիգորեան , իմ անունն է Յուսիկ : 3. Կնքահայրս է Թադէոս Միքայէլեան , իսկ տաներէյնիս է Տէր Ահարոն քահանայ : 4. Ծնած եմ 1893 ին և 10 տարեկան եմ : 5. Խորէնեան վարժարանը կ'երթամ և Հայ. Թուրք. և ուրիշ դասեր կ'առնեմ :

6. Յուսիկ Գրիգորեան

8 Մարտ 1902

14. Զանազան բառերուն տեսակներն են .

1. Ընտանի ստնաւոր է , 2. Թունաւոր սողուն է , 3. Սողուն է , 4. Միջատ է , 5. Կրծող ըստնաւոր է , 6. Թռչուն է , 7. Միջատ է , 8. Միջատակեր ստնաւոր է , 9. Միջատակեր ստնաւոր է , 10. Ընտանի ստնաւոր է , 11. Ընտանի ըստնաւոր է , 12. Միջատ է , 13. Թռչուն է , 14. Միջատ է , 15. Սողուն է , 16. Թռչուն է , 17. Բնակարան է , 18. Բանջարեղէն է , 19. Դրպրոցական առարկայ է , 20. Կենդանիներու բնակարան , շէնք է , 21. Թռչուն է , 22. Բոյս է , 23. Կերակուր է , 24. Դպրոցական առարկայ է , 25. Գործիք է , 26. Գործիք է , 27. Շէնք է , 28. Դպրոցական առարկայ է , 29. Ընտանի կենդանի է , 30. Խոհանոցի կարասի է , 31. Վայրի ծառ է , 32. Բոյս է , 33. Խոհանոցի կարասի է , 34. Ընտանի ստնաւոր է , 35. Մարմինն մէկ անդամն է , 36. Շէնք է , 37. Թուփ է , 38. Բանջարեղէն է , 39. Գործիք է , 40. Կահ է , 41. Բանջարեղէն է , 42. Գործիք է , 43. Հացարոյս է , 44. Կահ է , 45. Խոհանոցի աման է , 46. Պտուղ է , 47. Ուտելիք է :

15. — Հարցումներուն պատասխաններն են :

1. Վիզ , 2. Խորան , 3. Գերեզմանատուն , 4. Պանդոկ , 5. Որբ , 6. Այրի , 7. Սեղանատուն , 8. Վաճառանոց , շուկայ , 9. Պանդուխտ , 10. Պտուկ , սան կամ կաթսայ , տապակ ելն , 11. Պառաւ , 12. Պալատ :

16. — Զանազան անուններուն տեսակները .

1. Ուտելիքնիր են , 2. Զգեստ է , 3. Պտուղ է , 4. Բանջարեղէն է , 5. Տան կարասի է , 6. Զիռ կաղմած է , 7. Աման է , 8. Պատիճաւոր սանաւոր է , 9. Յօդոտանի է , 10. Գործիք է , 11. Թռչուն է , 12. Զուկ է , 13. Զուկ է , 14. Երկակենցաղ կենդանի է , 15. Թռչուն է , 16. Զգեստ է , 17. Աման է , 18. Կահ է , 19. Դըպրոցական առարկայ է , 20. Կահ է , 21. Սողուն է , 22. Ծառ է , 23. Վայրի կենդանի է , 24. Ծովային սանաւոր է , 25. Սողուն է , 26. Գործիք է , 27. Զուկ է , 28. Ծաղիկ է , 29. Հիւանի գործիք է , 30. Անողն կենդանի է , 31. Դպրոցական առարկայ է , 32. Գործիք է :

17. — Տառ մը փոխելով՝ բառը փոխելի .

1. Աւազակ , 2. Կոճակ , 3. Սուրբ , 4. Կահալ , 5. Հոգի , 6. Պարտէզ , 7. Տակառ , 8. Ուշ , 9. Աւելի , 10. Զիւն , 11. Մուրճ , 12. Մանեակ , 13. Երակ , 14. Թիակ , 15. Բոյս , 16. Զութակ , 17. Թուր , 18. Մահիճ , 19. Լման , 20. Կոթ , 21. Դոնապան , 22. Մայրենի , 23. Մերկ , 24. Բիր , 25. Զուան , 26. Դեռ , 27. Պինդ , 28. Կրունկ , 29. Ծոսոս , 30. Ծոպ , 31. Եփել , 32. Խիտ , 33. Խման , 34. Արմատ , 35. Ողջ , 36. Որթ , 37. Վար , 38. Շապիկ , 39. Տկար , 40. Կարագ :

18. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ղեկ , 2. Մուրճ , 3. Սխտորկուժ , 4. Դըրադարան , 5. Ուղտ , 6. Ծով , լիճ , ովկիանոս , 7. Հրաբուխ , 8. Անձրե , 9. Ծիրանի դօտի , 10. Որթ , 11. Դաւիթ , 12. Պարտատէր , 13. Մեռելաթաղ , 14. Եկեղեցի , աղօթարան , ժողովարան , մշկիթ , սինակոկ , մատուռ , Էայլն :

19. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Աղօրեպան , ջաղացպան , 2. Աղօրիք , ջաղացք , 3. Ծխախոտ , 4. Թանաք , 5. Դատաւոր , 6. Ճարտարախօս , 7. Կապիկ , 8. Սպունգ , 9. Բրիտտոս , 10. Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ , 11. Ոսկերիչ , 12. Պոնտացի Պիղատոս , 13. Պետրոս :

20. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Զի , 2. Էշ , 3. Կով , 4. Այծ , մաքի , 5. Հօտ , 6. Հովիւ , 7. Շուն , 8. Գալլ , 9. Գրավաճառ , 10. Ժամացոյց , 11. Բարոզիչ , 12. Կաղմարար , 13. Կօշիակար :

21. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Բնակարան , ապարանք , տուն , խրճիթ , դղեակ : 2. Գոմ , ախոռ , խշտիք , փարախ , 3. Բոյն , 4. Շոգենաւ , 5. Շոգենաւակ , Էայլն , 6. Մանգաղ , 7. Նստարան , աթոռ , 8. Վառարան , 9. Թուարանութիւն , 10. Աշխարհագրութիւն , 11. Խելօք , հանդարտ , 12. Ուսումնասէր :

22. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Պատ հիւսելու , 2. Թամբ , ասպանդակ , փորքաշ , սանձ , երասանակ , աղեկալ , փոկ ,
3. Փոկ , նստարան , վարագոյր , պարաններ , ելն ,
4. Գաւաթ , սկահակ , պնակ , սկաւառակ , ելն .
- Սան , կաթսայ , կրակարան , 5. Ոսկի , արծաթ , կապար , երկաթ , պղինձ , զինկ , ելն , 6. Օղ , մանեակ , քայռ , ժապաւէն , մատանի , փետուր , ժանեակ , ապարանջան , ելն , 7. Ոսկերիչը , 8. Մկրատ , ասեղ , կանգուն , մէթր , քանոն , չափ , հարթուկ , կարի մեքենայ , կաղապարներ , եայլն :

23. — Հինգական անունները տրուած են .

Մարդ	Կին	Քաղաք	Գիւղ	Ժողովուրդ
Մարդիս	Մարիամ	Տրապիզոն	Ուլաշ	Հայ
Մետրոպ	Աննա	Մելիտինէ	Մանձըլըք	Յոյն
Սահակ	Յուստիկ	Մարդուան	Եէնի գիւղ	Հրեայ
Պետրոս	Զապէլ	Յոպպէ	Աշոտի	Պարսիկ
Մովսէս	Շուշան	Գաղատիա	Բեթանիա	Ռուս

Մարգարէ	Սուրբ	Եկեղեցական	Վաճառական	Դասառու
Եսայի	Ս. Մարգիս	Կաթողիկոս	Կիւլպէնեկեան	Անդրանիկ
Երեմիա	Ս. Յակոբ	Աբբ. Եպսկ.	Թօփալեան	Նշան
Եզեկիէլ	Ս. Մինաս	Եպիսկոպոս	Արապեան	Համբարձում
Յովնան	Ս. Նշան	Վարդապետ	Պալթանան	Պօղոս
Դանիէլ	Ս. Կարապետ	Քանանայ	Պալեօզեան	Ազարիա

Փողոց . — Այնալը փողոց , Միսք փողոց , Նոր փողոց , Ասմալը փողոց , Սազըզ աղան , եայլն :

Թաղ . — Բանկալթի , Միշին Թաղ , Շիշի , Եկեղեցի Թաղ , Պատեմիք Թաղ , եայլն :

24. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Պինդ , ամուր բան մը , (օրինակ՝ քար) :
2. Հոսանուտ , լոյծ , վաղող , (օր. ջուր) :

3. Ջրէն աւելի թեթեւ մարմին մը որ կը ցնդի , (օրինակ՝ օդային կազը , անուշադրակը) :

4. Յորեւոր աղօրիքի մէջ աղալէ ետքը՝ զայն կը շաղեն ջրով և մէջը խաշ կը խառնեն , կը ծածկեն մաքուր լաթերով , մինչև որ խաշը հասնի , յետոյ կ'ընդունեն շինելով՝ կ'եփեն փուռերու և թոնիրներու մէջ :

5. Ապակիէ շինուած աման մ'է՛ բերանը նեղ :

6. Մաղիկ է :

7. Ժանտախտ , թոքախտ , հնտախտ , տենդ , քաղցկեղ , եայլն :

8. Աչք , քիթ , բերան , այտ , կզակ , ծնօտ ելն .

9. Բութամատ , ցուցամատ , մատնեմատ , միջնամատ , ճկոյթ :

10. Զխտ , ազդր , ծունդ , ոտք , մատներ :

11. Պտուղ է :

25. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ոչխար , այծ , կով , գոմէշ , ուղտ , եղջերու , էշ , ձի , շուն , խոզ , կատու :

2. Յորեն , գարի , վարսակ , հաճար , եգիպտացորեն :

3. Գալլաձուկ , վահանաձուկ , սառեխ , օձաձուկ , թիւնիկ , ծածան , եայլն :

4. Մողէս , լորտու , կոկորդիլոս , իժ , կրիայ :

5. Երկրագործներ , մշակներ , հասկաքաղներ , պարտիզպաններ , եայլն :

6. Հիւսն , երկաթագործ , ոսկերիչ , կօշկակար , սափրիչ ելն :

7. Ատաղձ , քար , կղմինտր , շաղախ , աղիւս :

8. Բայ, խնձոր, նուռ, արին :
9. Եկեղեցիին կից բարձր շէնք մ'է որուն մէջ զետեղուած է զանգակը :
10. Տաճար, վերնատուն, դաւիթ, պահարան, սեղան, խորան, կայն :
11. Կաթողիկոս, արքեպիսկոպոս, եպիսկոպոս, վարդապետ, քահանայ, սարկաւազ, դպիր, կայն :

26. Բառերը յատուկ անունի վերածուած են .

1. Թուրքիա : 2. Մատթէոս, Մարկոս, Ղուկաս, Յովնաննէս : 3. Կ. Պոլիս : 4. Ալֆոնս :
5. Էրճիաս (Կեսարիոյ մէջ) : 6. Թադէոս և Բարթոլոմէոս : 7. Պետրոս աղբար : 8. Ս. Սահակ, Ս. Մեսրոպ, Եղնիկ, Յովնան, Յովսէփ :

27. — Հարցումներուն պատասխանեցի .

1. Ուռ, մուրճ, աքցան, փքոց, ունելի, կարոց, յեսան, կայն :
2. Մեծ ջրերու վրայ, ցամաքի վրայ, եկեղեցիին մէջ, պարտէղին մէջ, դաշտերու մէջ, արտերու մէջ, խոհանոցին մէջ, բնակարաններու և շէնքերու վրայ :
3. Գիրք, անտրակ, գրիչ, քանակ, մելան, թուղթ, պայուսակ, քարեգրիչ, սպունգ, ևն :
4. Ճակնդեղ, բողկ, սամիթ, կաղամբ, չողգամ, անուխ, ծնեբեկ :
5. Ծիրան, սալոր, խաղող, տանձ, խնձոր ևլն :

6. Վերարկու, բաճկոն, տափաս, անդրա-վարտիք, չրջազգեստ, ևլն :

7. Մահճակալ, անկողին, վերմակ, բարձ, հայելի, ևլն :

8. Գինի, օղի, քացախ, ոււփ, քաղցու :

28. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Բուրդ ու բամպակ կը գզէ :
2. Խեցեղէն անօթներ կը շինէ :
3. Աչք, ականջ, քիթ, բերան, ձեռք :
4. Ճանճը, մթեղը, մլուկ կամ փայտօջիլը, լուն, ևլն :

5. Կահեր, տուներ, խանութներ, կառքեր, սայլեր, անիւներ, ամաններ կը շինեն, կը վառեն, կը տաքնան, կերակուր կ'եփեն, ևլն :

6. Ասեղ, կոճակ, թանաք, գրիչ, թուղթ, մատիտ, մատնոց, մանր մուկներ բաներ :

7. Սղոց, մուրճ, քանոն, աքճան, կտրոց, կաղապար, մատիտ, ևլն :

8. Կաղապար, դանակ, չափ, հերիւն, մուրճ, ևլն :

9. Ուռ, սալ, կտրոց, մուրճ, փքոց, ունելի, խարտոց :

10. Մանկութիւն, պատուհան, կրիտասարդութիւն, չափահասութիւն, կատարողութիւն և ծերութիւն :

11. Մննդավայր :

29. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Կը լուծուի : 2. Համ կուտայ : 3. Ճաքարը, սօտան, կիրը, մեղրը : 4. Մեղր, ոււփ, քաղցու :
5. Անուշեղէն եփելու, սուրճի, թէյի, կայն, Կե-

1007
1007
1007

բակուրի , աղցանի : 6. Թէյին , սուրճին , կաթին
ևլն : 7. Աղը՝ ծովէն , գետնէն , իսկ շաքարը՝ ե-
ղէգէն , ճակընդեղէն , ևլն :

30. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Խաղող : 2. Նախ խաղողը կը ճմլեն հնձա-
նին մէջ և յետոյ քամելով կարասներու մէջ կը
լեցնեն , հոն մնալով ու խմորուելով՝ գինի կ'ըլլայ :

3. Գինեմով : 4. Հերկել , ցանել , հնձել , կա-
սել (կամ կամնել) , համբարել , ևլն :

5. Ընտանի կենդանիներէն՝ ձիերը , եղները ,
գոմէշները և էշերը կը լուսնէ . գործիքներն են
մուրճ , դանակ , աքճան , կտրոց , մկրատ :

6. Որպէսզի քալած ատեն սմբակնին չվիրա-
ւորուի : 7. Հիւանդ դարմանելու համար :

8. Սուրճը տապակի մէջ բոհրելէ վերջը , մաս-
նաւոր աղօրիքով կ'աղան , ապա սրճեփի մէջ ջու-
րով կ'եռացնեն , մաս մը շաքար ալ խառնելով ,
մինչև որ գորշ փրփուրը երեւնայ , ապա սկահակ-
ներու մէջ կը լեցնեն ու կը խմեն : 9. Կ. Պոլիս :
10. Լոնտրա :

31. Հինգակիս անունները գրուած են .

Մեսաղ	Գոյն	Ծառ	Ծաղիկ
ոսկի	կանաչ	կեռասների	մանիշակ
արծաթ	կապոյտ	ծիրանների	ձիւնձաղիկ
կապար	դեղին	խնձորների	կակաչ
անագ	նարնջագոյն	տանձենի	մեխակ
պղինձ	կարմիր	դեղձի	յասմիկ
Պսոռ	Կենդանի	Թռչուն	Սողուն
ծիրան	ճանճ	սոխակ	դեռնառիւծ
սալոր	ոսարէ	դեղձանիկ	մողես

տանձ	գայլ	սարեակ	խժ
խաղող	գորտ	ծիծեռնակ	լորտու
նուռ	ճագար	աղաւնի	կրիայ

Միջաս	Դրամ	Զգայարանի
Թիթեռնիկ	Թալէր , սօլար	տեսանելիք
ճանճ	Ֆրանք	լսելիք
մեղու	մառք	ճաշակելիք
բզէզ	չիլին	հոտոտելիք
գորեխ	մէճիտ	չօշափելիք

32. — Կետերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Այրի մը մէջ , և մեռաւ խաչին վրայ : 2.
Մսուրի մէջ : 3. Դատարան : 4. Զօրանոց : 5.
Գերեզմանատուն : 6. Մկրատով , դանակով : 7.
Յաճախորդ : 8. Քերականութիւնը , շարադրու-
թիւնը :

33. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Աղօրիքի մէջ : 2. Սխտորկուծի մէջ : 3.
Կարասներու և թակոյկներու մէջ : 4. Հնձանի
կամ սալքի մէջ : 5. Տապակի մէջ : 6. Պահա-
րաններու մէջ : 7. Թանձարի կամ խնոցի մէջ :

34. — Կետերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Որթը : 2. Արիշին վրայ : 3. Սարբինա-
յին : 4. Բանջարանոց , ածու : 5. Արաին , պար-
տէզին : 6. Բանջարանոցին : 7. Գոհարեղէններ :
8. Պարտիզպանը :

35. — Նախադասութիւնները միացած են .

1. Նամակ գրեցի քրոջս որ մեզի եկաւ : 2.
Դասատուն յանդիմանեց աս տղաքը , որովք դաս
չէին գիտեր : 3. Այսօր գացի մօրեղբօրս որ գիւ-

զը կը բնակի : 4. Ես կը սիրեմ աչքկապուկը որ զուարճալի խաղ է : 5. Կարդա՛ աս գիրքը որ շատ ազուտոր առականեր կը պարունակէ :

36. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Երկայնութեան չափ է : 2. Տասը : 3. Հարիւր : 4. Հազար : 5. Քառակուսի մը որուն մէկ կողմը մէկ մեզր է : 6. Խորանարդ մը որուն երեք չափերը մէկ մէկ մէզր են : 7. Կերպաներու և ճամբաներու երկայնութիւններ , արտերու տարածութիւններ , լեռներու և շէնքերու բարձրութիւններ , և այլն :

37. — Հինգական անուններն են :

Կարասի	Արհեստ	Արհեստաւոր	Դասակաճ առարկայ
վաւորան	երկամագործութիւն	երկամագործ	գիրք
հայելի	դերձակութիւն	դերձակ	զրիչ
զրասեղան	կօշկակարութիւն	կօշկակար	ճանաչ
ամռո	ժամագործութիւն	ժամագործ	մատիտ
վարագոյր	լուսանկարչութիւն	լուսանկարիչ	տետրակ

Խաղաղիֆ	Ուսեղիֆ	Գիրք	2գնես
հոլ	հաց	Աւետարան	վերաբիւր
վէզ	պանիր	Արկածք Ռոպենտոնի	շրջագոստ
գնտակ	կարագ	Բաւարան	կօշիկ
շրջանակ	Սելահայս	Վարժութիւն մանկանց	տափտոտ
Սոուցիկ	միս	Ընթերցարան	զլխարկ

38. — Պետք եղած բառերը դրուած են .

1. Շոգի : 2. Սով : 3. Համաճարակ : 4. Տարափոխիկ : 5. Ժամադիր : 6. Յաջորդ , նախորդ : 7. Պարտապան , պարտատէր :

39. — Կետերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Պատեանի մէջ : 2. Մորթով և խեցիով :

3. Խորիս : 4. Պահարանի մէջ : 5. Յնցուղ : 6. Հանքը : 7. Քրիստոնեայ :

40. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Հեղուկ է : 2. Գետերէն , լիճերէն , լեռներէն : 3. Կերակուր եփելու , խմելու , ոռոգելու , մաքրելու : 4. Երեք՝ (հեղուկ , հաստատուն , կազային) : 5. Չմեռ ատեն , երբ սաստիկ ցուրտ ըլլայ : 6. Շատ տաքնալով , կազային վիճակ առած ջուր : 7. Մեքենաներ դարձնելու : 8. Հանքային նիւթեր (ծծումբ , աղ , պօրաքս , և շն) պարունակող ջուր : 9. Այն տեղն ուրկէ հանքային ջուր կը բղիխ :

41. — Հարցումներուն պատասխաններն են :

1. Ապրանք դիզելու , պահելու տեղ : 2. Վաճառք ծախելու տեղ : 3. Բաղաքի մէջ մասնաւոր հրապարակ մը , տեղ մը ուր պարբերաբար կը հաւաքուին առուստրի մարդիկ : 4. Բանի մը գինը աւելցնել : 5. Բանի մը գինը պակսեցնել : 6. Միշտ ուրիշի մը հաշիւին գնող կամ ծախող մարդ : 7. Գործ մը կատարելու յանձն առնող : 8. Որոշեալ գումարէ մը պակաս վճարուած դրամ : 9. Գումարի մը տասնէն մէկ մասը , զոր կը գանձէ կառավարութիւնը : 10. Ո՛ր և է գումարի մը բերած շահը : 11. Արժէքաւոր բաներու համար սահմանուած գին : 12. Առնելիքն ընդունած ըլլալը յայտնող գիր : 13. Պարտք յայտնող պաշտօնական գիր : 14. Վաճառական մը սովորաբար երեք տետրակ կ'ունենայ (ձեռատետր , օրհաշիւ , մայր հաշիւ) :

42. — Կետերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Սոխակը : 2. Դպրոցականը : 3. Դերձակը :

4. Հիւսնը : 5. Կատուն : 6. Վարդը : 7. Դարբինը : 8. Նարինջը : 9. Փայտահատը : 10. Նըպարավաճառը : 11. Մուշտակագործը : 12. Հովիւր : 13. Մուրացիկը : 14. Դերձակուհին : 15. Թուշունը : 16. Ծառերը : 17. Քահանան : 18. Սափրիչը : 19. Զկնորսը : 20. Շունը : 21. Կոչկակարը :

43. —

44. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Խնկամանի կամ բուրվառի մէջ : 2. Անօթ մ'է որուն մէջ քահանան պատարագի ատեն գինի և նշխար կը դնէ : Իսկ սրբատուփը անօթ մ'է որուն մէջ Ս. Հաղորդութիւնը կը պահեն : 3. Քրիստոսի մարմինն ու արիւնը ճաշակել : 4. Քրիստոնեաները : 5. Նախ սրտանց կը զզջան և քահանային կը խոստովանին իրենց մեղքերը , պահք կը պահեն և յետոյ երկիւղածութեամբ կը հաղորդուին , հինգ տաղաւարներուն , (Ծնունդ , Զատիկ , Վարդաւառ , Վերափոխում , Խաչ) : 6. Թագ , շուրջառ , գոգնոց , ուրար : 7. Քրիստոսի կեանքին եւ գործերուն պատմութիւնն է : 8. Շարական , Աստուածաշունչ , ժամագիրք , տօնացոյց , մաշտոց , խորհրդատեար :

45. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Կենդանիներ , բոյսեր և լին : 2. Թէ՛ ցամաքի և թէ՛ ջրի մէջ ապրող կենդանիներ , (օր. գորտը) : 3. Ախտ , հիւանդութիւն : 4. Դէմք , հագուստ , խօսք : 5. Ծառ , որթ , անտառ , 6. Գործ , դատատուրք , խնդիր , և այլն : 7. Տուն , եկեղեցի , դպրոց , արձան , և լին : 8. Հարստութիւն , դժբախտութիւն , ցաւ , լուր , և լին : 9. Օրհնենք , աղօթք ,

մաղթանք , և լին : 10. Անձրև , գետ , հեղեղ , և լին : 11. Տղայ , մանուկ , պատանի : 12. Բնութիւն , դաշտ , արտ , պարտէզ : 13. Ուսանողներ , աղջիկներ , մտածումներ , ուխտաւորներ :

46. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Հետզհետէ իւր ուղղութենէն միօրինակ կերպով շեղող գիծ : 2. Մէկ կէտէն մինչև միւսը քաշուած ամենակարճ գիծն է : 3. Կոտրած ուղիղ գիծ : 5. Վերէն վար քաշուած ուղիղ գիծ : 5. Միեւնոյն ուղղութեամբ և իրենց ըդոր երկարութեան վրայ իրարմէ հաւասարապէս հեռու մընացող գիծեր : 6. Հանդարտ ջուրի զանգուածի մը մակերեսին ուղղութիւնն ունեցող գիծ : 7. Կոր գիծ մը որուն երկու ծայրերը իրար կպած են և ամէն մէկ կետերը կեդրոն կոչուած տեղէ մը հաւասարապէս հեռու են : 8. Շրջանակի մաս մը : 9. Ուղիղ գիծ մը որ շրջանակը երկու հաւասար մասերու կը բաժնէ : 10. Իրար կտրող երկու ուղիղ գիծերու բացուածքը : 11. Երեք անկիւն ունեցող երկրաչափական գոց պատկեր մը :

47. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ոչխարը : 2. Կովը : 3. Զին : 4. Էջը : 5. Շունը : 6. Կատուն : 7. Հաւը : 8. Սոխակը : 9. Թուշունը : 10. Գայլը : 11. Առիւծը : 12. Օձը : 13. Մեղուն : 14. Լակոտը : 15. Աքաղաղը :

48. —

49. —

50. — Առարկայ ցուցնող բառերը (գոյականները) որպիսութիւն ցուցնող բառի (ածականի) եւ գործողութիւն ցուցնող բառի (քայի) փոխելի .

Գոյական	Ածական	Բայ
ծառ	ծառախիտ	ծառանալ
հնչում	հնչուն	հնչել
սոյլ	սուլիչ	սուլել
սկիզբ	սկզբնական	սկսիլ
պատառ	պատառուն	պատառել
սառ	սառած	սառիլ
զրկում	զրկող	զրկել
վախ	վախկոտ	վախնալ
փախուստ	փախստական	փախչիլ
կասկած	կասկածոտ	կասկածիլ
արգելք	արգելիչ	արգելել
յորդութիւն	յորդ	յորդել
զրգիւն	զրգուիչ	զրգուել
պարզութիւն	պարզ	պարզել
երկիւղ	երկչոտ	երկնչիլ

51. — Կետերուն տեղ դրուելիք բառերն են.
 1. Ներկայացում : 2. Հանդիսականները : 3. Դերասանները : 4. Յուշարար . 5. Վարագոյրով : 6. Նուագարաններ :

52. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .
 1. Արեւը , լուսինը : 2. Վարդը , մերսակը : 3. Թռչուններ : 4. Ծիծեռնակները : 5. Ծաղկիւները : 6. Պտուղներն : 7. Փայտ և ածուխ : 8. Կերակուրն : 9. Աստուած : 10. Օդը : 11. Հոսվիւրը : 12. Բանանան : 13. Յովսէփ Գեղեցիկ : 14. Քրիստափոր Բոլումպոս : 15. Կիւթէնպէրկ :

53. — Հարցումներուն պատասխաններն են .
 1. Բոյս է : 2. Ոչխարէն , այծէն , ուղտէն , եւն : 3. Խոնաւ տեղեր : 4. Ծառի ռեախն է : 5. Հանք

է : 6. Շերամէն : 7. Երկու՝ հանքածուխ և փայտածուխ : 8. Մարգարտաբեր ոսորէին մարմինէն կը հանուի : 9. Երկաթը : 10. Դեղին : 11. Հեղուկ :

54. — Հարցումներուն պատասխաններն են .
 1. Ճերմկուց , դեղնուց , մաշկ և կճեպ (կամ կեղև) : 2. Սպիտակուցը : 3. Կաթ , հաւկիթ , միս : 4. Թեւ , օձիք , լամբակ , քղանցք , թեղանիք : 5. Ականջ , թել , կոթ , փոր , իշուկ , աղեղ կամ ճարտ :

55. — Հարցումներուն պատասխաններն են .
 1. Տաւիղ , երգեհոն , ծնծղայ , դաշնակ , ջուրթակ , սրինգ , շեփոր , թմբուկ , վին , եւն : 2. Տօ , ռէ , մի , Փա , սօլ , լա , սի : 3. Նկարչութիւն , քանդակագործութիւն , ճարտարապետութիւն , երաժշտութիւն , ճարտարախօսութիւն , պար : 4. Քարէ , պղինձէ , գածէ , կաւէ արձաններ կը շինէ : 5. Քարէ , մարմարէ , փայտէ շինուած արձան : Սիւն կամ ցցուած քար : Քարէ , փայտէ , երկաթէ , կայն , շինուած կամ ձուլուած պատկեր : 6. Կիսարձան :

56. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .
 1. Հովը : 2. Մայրը : 3. Օդը : 4. Դաւիթ : 5. Ծիծեռնակը : 6. Գինին : 7. Շոմինը : 8. Ս. Մեսրոպ : 9. Գաղաղ Արթին : 10. Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտ , Յովակիմ եպիսկոպոսն :

Ծան. 2. — Գիծերուն տեղ դրուած բառերը տէր բայի կամ ենթակայ կը կոչուին :

57. — Հարցումներուն պատասխաններն են .
 1. Անցուդարձը հանգստաւէտ ընելու , դիւրացնելու համար : 2. Սենեակը , առանց զրկելու

արեւին լոյսէն ու ջերմութենէն, օդին ցրտութեանէն պահելու համար : 3. Բրիստոնէաները եկեղեցի հրաւիրելու համար : 4. Երախան քրիստոնեայ ընելու համար : 5. Ոչխարին բուրդէն հագուստ շինելու համար : 6. Գրել, կարգալ սորվելու և կրթուելու համար : 7. Մաղիկները սնուցանելու համար : 8. Աստուծոյ աղօթելու համար :

58. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ածուխը, քարէտախտակը, և այլն : 2. Մարմարիոնը, կահերը, գրատախտակը : 3. Ազոխը թթու է : Սոխն ու կոտիմը կծու են : Պանիրը աղի է : Օշինդրը լեզի է : Թէյը թթուաչ է : 4. Բիչ թթու համ ունեցող, քիչ տաք, ցանցաւ : 5. Սոխը, սխտորը, պղպեղը, օշինդրը, աւրուած կամ ձթուած ընկոյզը :

59. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Գիրք, տետրակ, գրիչ, մատիտ : 2. Գընտակ, հոլ, վէզ, շրջանակ : 3. Միրան, խնձոր, նարինջ, թուղ : 4. Տանձենի, խնձորենի, կաղնի, սալորենի : 5. Մոն Պլան, Էվէրէսդ, Մասիս, Ողիմպոս : 6. Միծեւնակ, սոխակ, սարեակ դեղձանիկ, փայտփոր : 7. Կարմրախայտ, օձաձուկ, տաւեխ, թիւնոս, ծածան : 8. Թոքախտ, հարսանիք, ժանտատենդ, ծաղիկ : 9. Գինեմուլութիւն, ծուլութիւն, կեղծաւորութիւն, ստախօսութիւն : 10. Գութ, սէր, վեհանձնութիւն, բարեսրտութիւն, խոնարհութիւն : 11. Հայ, թուրք, հրեայ, յոյն : 12. Իսլամութիւն, քրիստոնէութիւն, կապալաշտութիւն, Մովսիսականութիւն :

60. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Հար, օրբան, սանդուղ, օղակներ, վերելակ, չուան, գունա, գլան, ձող, և այլն : 2. Մարմինը աւողջ կը պահէ, արիւնին շրջաբերութիւնը կը դիւրացնէ, ջիղերը կ'ուժովցնէ : 3. Գնդեր կամ մկան են յօդաւոր ոսկորներու վրայ հաստատուած և զանոնք շարժելու սահմանուած գործարաններ որոնք հասարակ լեզուով միս կ'ըսուին : Գլխու ոսկոր : Շարժում կամ զօրութիւն աւթող թելեր : Արիւնի խողովակներ : Ոսկորներու մէջի հիւթը : Մարմինին ոսկորներու ամբողջութիւնը : 4. Գանկ, ողնաշար, անդամներու ոսկորներ, լանջուակ, կոնք : 5. Մեղու, մրջիւն, բզէզ, պողպատ, լորտու, ևլն : 6. Թոյլ մարմին ունեցող : 7. Երկակենցաղ (օր. գորսը) :

61. — Հարցումներուն պատասխաններն են :

1. Առատ լոյս և օդ ունենալու է և չոր ըլլալու է : 2. Մննդարար և դիւրամարս : 3. Մաքուր, յստակ ու թեթեւ : 4. Ոչ շատ փափուկ, ոչ ալ շատ կարծր : 5. Զեւաւոր, մաքուր եւ պարզ : 6. Ընտիր պողպատէ և սուր պէտք է : 7. Հնազանդ, հաւատարիմ : 8. Աշխատասէր, ուսումնասէր և հնազանդ : 9. Հանգստաւէտ և ձեւաւոր : 10. Լաջն, սալարկուած, հարթ, մաքուր և ուղիղ :

Նաև, 1. Բնակարանը մութ ու խոնաւ ըլլալու չէ : 2. Ուտելիքը դժուարամարս ու ծանր ըլլալու չէ : 3. Մեր խմած ջուրը պղտոր ու ժահահոտ ըլլալու չէ : 4. Մեր անկողինը շատ կակուղ և աղտոտ ըլլալու չէ : 5. Մեր հագուստը նեղ, տձև, պատուած, աղտոտ ըլլալու չէ : 9. Զմեկին

մը պէտք չէ դուլ, կտորած, ժանգոտ ըլլայ : 7. Ծառայ մը գող, ծոյլ, պպուշ, դանդաղ ըլլալու չէ : 8. Աշակերտ մը ծոյլ, անկիրթ, անհոգ, անքաղաքավար, չար ըլլալու չէ : 9. Կօշիկ մը նեղ, ցեխոտ, ծակ ըլլալու չէ : 10. Նեղ, ծուռ, խորտուբորտ, քարուտ, սղմուտ ըլլալու չէ :

62. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Փայտ, ածուխ, հանքածուխ, կայլն : 2. Քարիւղ, մեղրամոմ, ձէթ, ճարպ, օդային կազ, ելեկտրական լոյս, կայլն : 3. Կարագ, ճարպ, ձէթ, կտաւատի իւղ, բամպակի իւղ, ձկան իւղ, ընկուզի իւղ, կայլն : 4. Կարագը, ընկուզի իւղը, ձէթը, ձկան իւղը, շուշմայի, նուշի իւղը : 5. Ճարպը բնական է, կարագը, ընկուզի իւղը, ձէթը, կայլն արուեստական են :

63. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Բնակավայրի կլիման ու ջուրը առողջարար ըլլալու են, երկրորդ՝ մաքրութեան ուշադրութիւն, երրորդ՝ մեր բնակարանն ալ բացօդեայ տեղ մը, սենեակները լայն, լուսաւոր ու մաքուր պէտք է ըլլան : 2. Շատ խաղալէ, բոպիկ պտտելէ, քրտնած՝ ջուր խմելէ, կայլն : 3. Թանչք, թոքատապ, փորհարութիւն, կայլն : 4. Շատ խառն, անմարտելի բաներ ուտելէ, ոգելից ըմպելիքէ, ձխախոտէ, համեմներէ, ջիղերու յոգնութենէ, ելն : 5. Նեղ հագուստները, լեցուն ստամոքսը, կայլն :

64. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Արդար : 2. Կապոյտ : 3. Կանաչ : 4. Բուրբոյն : 5. Կլոր : 6. Դեղին : 7. Դեղին : 8. Փայլուն : 9. Կապոյտ : 10. Թափանցիկ : 11.

Աշխատասէր : 12. Ծաղկած : 13. Կլոր : 14. Պայծառ : 15. Ծոյլ : 16. Կրկիչ : 17. Զար : 18. Դաշար : 19. Թթու : 20. Հնազանդ : 21. Անկեղծ : 22. Իշխան : 23. Փրկիչ : 24. Էմմանուէլ :

65. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ո՛ր և է մեղքի կամ մոլութեան ենթարկուիլը (օր. ազահութիւն, որկրամոլութիւն, շահամոլութիւն, շուքմոլութիւն, հայնոյութիւն, նախանձ, անհաւատարմութիւն) : 2. Կրօնական խըրատներով, աշխատութեամբ, բարի օրինակով, առողջարար զբօսանքներով : 3. Սրտի և խղճի հանդարտութիւն և դոնձնակութիւն կ'ունենանք և մարմնով ալ առողջ, զուարթ կ'ըլլանք : 4. Տենդ, զլիսացաւ, խիթ, կայլն, կայլն :

66. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Փքոց : 2. Հովհար : 3. Զրահ : 4. Ասպար կամ վահան : 5. Պարսափիկ : 6. Աղեղ : 7. Սաղաւարտ :

67. — Բառերը 7 սիւնակներու մէջ գրեցի՞ զանազանելով

Սննդատու	Թելուտ	Գունատու	Իւղային
Գեանախնձոր	վուշ	սորոն	ձիթապտուղ
Բրինձ	բամպակ	քրքում	խաչխաչ
Ոլոռ	կանեփ		նուշ

Բուժային	Խնկահոտ	Թունաւոր
Մոլոշ	Կինամոն	Մեկոն
Թանթրուենի	Մեխակ	Մուկիսինդ
Թանուխ	Սխտոր	Ակոնիտոն
Երիցուկ	Պղպեղ	
Տուղտ	Կոճապղպեղ	
Բաղրջուկ		

68. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Կայծքար :
2. Կարծառ :
3. Վիլ կամ շըր-
չընկալ :
4. Կկոց կամ մաքոք :
5. Թակ և աղեղ :

69. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Երկիրը :
2. Փայտ :
3. Միս :
4. Ծառերը :
5. Նամակներ :
6. Սերմ :
7. Յանցաւորը :
8. Դարման :
9. Ծնողներն ու դաստիարակները :
10. Հող :
11. Բոյն :
12. Հաւերը :
13. Ժամերը :
14. Ուռկանը :
15. Մեղր :
16. Աշխարհ :
17. Ոչխարները :

70. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Աղ, սպունգ , ամէն տեսակ ձուկեր , աղա-
մանդ , մարգարիտ , բուստ : 2. Գեանախնձոր ,
բրինձ , ոլոռ , ցորեն , գարրի , վարսակ , հզրպ-
տացորեն , կայլն : 3. Վուռ , կանեփ , բամպա-
կենի , կայլն : 4. Գիտոր , քրքում , լեղակենի ,
տորոն : 5. Նշենի , ձիթենի , խաշխաշ , ընկու-
ղենի , կայլն : 6. Երիցուկ , խաշխաշ , թաթրուենի ,
բաղրջուկ , տուղտ , կայլն : 7. Մեխակ , կինամոն ,
կոճապղպեղ , պղպեղ , անանուխ , կայլն : 8. Մո-
լեխինդ , ականիտոն , մեկոն :

71. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Անութ :
2. Արմուկ :
3. Խաղ կամ յօդ :
4. Ծոծրակ , անրակ (կամ պուկ) :
5. Թոք :
6. Ստամոքս :
7. Ծնչերակ :
8. Կուտկէն :
9. Դմակ :

72. — Հարցումներուն պատասխաններն են :

1. Զգախէժ , ռետին :
2. Կարկին :
3. Ծեփիչ :
4. Մանգաղ , գերանդի :
5. Կարկահ :
6. Հնոց :

73. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Աղամն ու Եւան :
2. Իսրայէլացիները :
3. Սյգի :
4. Մարդկութիւնը :
5. Յովսէփը :
6. Օղը :
7. Ուտելիքները :
8. Ականջը :
9. Մուկը :
10. Բանալիներ , կղպաքներ :
11. Որդին :
12. Երկաթը :
13. Իր ծնողքն ու դաստիարակը :
14. Որդին :
15. Թռչունը :
16. Կայէնը :
17. Եւան :
18. Զիւրը :
19. Իր տէրը :
20. Տունը :
21. Ուս-
մունքը :
22. Իր խաշինքը :
23. Ամերիկան :
24. Յիսուսը :
25. Տապանը :
26. Երազը :
27. Տետ-
րակը , զգեստը :
28. Հայերէն տառերը :
29. Ծնողասէր աղաքը :

74. Բառերը 4 սխանակի մէջ գրեցի զանազա-
նելով .

Կուսաւոր	Թիւաւոր	Հասաւոր	Փեճեկաւոր
à noyau	à pépins	à grain	à coque
Դեղձ	Խնձոր	Խաղող	Նուշ
Ծիրան	Տանձ	Հաղարջ	Ընկոյզ
Սալոր		Ելակ	Շագանակ
Զղեար (nèfle)			Կաղին
Կեռաս			

75. Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Շերտ մը հաց կուտայի :
2. Իսկոյն կը
վերցնէի և կը մխիթարէի :
3. Յարգանքով մէկ
կողմ կը կենայի և անոր բարեւը կ'ընդունէի խո-
նարհութեամբ :
4. Կ'աշխատէի գտնել անոր բուն
տէրը , և իրեն կը յանձնէի : Եթէ տէրը չգտնէի , նոյն
առարկան կը յանձնէի ոստիկանութեան պահա-
կանոցը :
5. Անուշուրթեամբ և քաղաքավարու-
թեամբ ներողութիւն կը խնդրէի :

ՊԵ. Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Մարգարէ, գուշակ :
2. Հեռադիտակ :
3. Մանրադէտ :
4. Զերմաչափ :
5. Փարոս :
6. Կողմնացոյց :
7. Շանթարգել :

ՊԶ. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Մթնոլորտ :
2. Երկնաքար :
3. Օգերեւոյթ. (օր. կայծակ , փայլակ , ծիածան) :
4. Ասուպ :
5. Արբանեակ :
6. Ծիածան կամ ծիրանի գօտի :
7. Բոլորաձև շարժում ունեցող մարմինի մը մէջ այն գիծը որուն վրայ կը թաւալի. — այն երկաթէ գործիքը , որուն վրայ դուռը կը դառնայ :

ՊՅ. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Այն պտուղները որ մտտ ու ջրոտ են և որ իրենց մէջ մեծ կուտեր ունին , (օր. ծիրան , սալոր , դեղձ , կեռաս , ելն) :
2. Անոնք որ մտտ եւ ջրոտ են՝ բայց որ իրենց մէջ փոքր հատիկներ կամ թիւներ ունին , (օր. խնձոր , տանձ , զղեար) :
3. Անոնք որ կակուղ ու կլոր են և ունին շատ մանր հատիկներ կամ կորիզներ (օրինակ՝ խաղող , ելակ , նարինջ) :
4. Անոնք որ իրենց երեսը կեղև ունին (օր. նուշ , ընկոյզ , շագանակ , կաղին , ելն) :
5. Անոնք որ լեռներու վրայ , առանց խնամքի կը մեծնան (օրինակ՝ վայրի խնձոր , վայրի տանձ , մորմենի , բռինջ , ևայն) :

ՊԹ. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Միջարկութիւն կամ ձայնարկութիւն .
2. Շողկապ :
3. Բայ :
4. Մակբայ :
5. Գոյական :
6. Ածական :
7. Դասական թուական ածական :

ՏՕ. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Առաւօտուն :
2. Երբ լուսինը՝ արեւուն և երկրին մէջ կը գտնուի :
3. Երբ երկիրը արեւուն և լուսինն մէջտեղ ըլլայ :
4. Լուսնի ամսուն սկիզբները և վերջերը :
5. Սաստիկ հով փչած ատեն :
6. Զմեռ ատեն :
7. Ամբան անձրեւի ատեն :
8. Գարունը :
9. Մանկութեան ժամանակ :
10. Հինգ տաղաւարներուն :
11. Ատուռ իրկուսն և երբեմն ալ կէս օրին՝ ժողովուրդը ազօթքի հրաւիրելու համար :
12. Գրիստոսի 406 թուականին : — Ս. Մեսրոպ իմացած էր Հաբէլ անուն քահանայէ մը թէ Դանիէլ Ասորի եպիսկոպոսին քով հայերէն գիրեր կը գտնուին : Ուստի՝ Հաբէլ քահանան Միջագետք զրկեց որ սորվելով եկաւ . սակայն ձայնաւոր տառեր չկային անոնց մէջ , ասոր համար չէր կարող հեգել : Այն ատեն Աստուծոյ ապաւինեցաւ և անդադար կ'աղօթէր : Աստուած ալ տեսիլքին մէջ յայտնեց Ս. Մեսրոպին հայերէն գիրերուն պակասը :
13. Երաշտութեան , հեղեղի , սաստիկ անձրեւներու , ցուրտի , կարկուտի , մարախի ատեն :
14. Գարնան ատեն :
15. Ամառնային արեւադարձին (Յունիս 9 ին) :
16. Աշնանային գիշերահաւասարին (Սեպտ. 11ին) :

ՏԶ. — Կետերուն տեղ յարմար բառեր դնելով ամբողջացուցի .

1. Մանգաղով :
2. Բրիչով :
3. Զմեկնով :
4. Գրիչով :
5. Մուրճով :
6. Ասեղով :
7. Քանակով :
8. Ուրագով :
9. Ալիւրով :
10. Խաղողով :
11. Լուցկիով :
12. Սանարով :
13. Կաթով :
14. Բահով , բրիչով :

82. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Գեոտ :
2. Գեախառնունք :
3. Գետաբերան :
4. Թերակղզի :
5. Ծոց :
6. Լեզու և հրուանդան :
7. Բլուր :
8. Գազաթ :
9. Ստորոտ :
10. Արքիպեղագոս (կղզեխումբ) :

83. — Բառերը գրեցի երկու սխևակի մեջ՝ զանազանելով քնական և արուեստական առարկաները :

Բնական Բնական Արուեստական Արուեստական

ճազար	գայլախաղ	ձաւար	սողսող
լոյս	ոսպ	ձազար	յարդ
փայտ	աւաղ	քաքար	վառօդ
ձուկ	աղ	չաքար	կտաւ
հող	մեղր	մոմ	ժամացոյց
խունկ	ամպ	ձէթ	հայելի
կինամոն	ծաղիկ	թուղթ	ուռի
սպունդ	արծաթ	օղի	ապակի
	բիւրեղ	կոճակ	

84. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Աղամ :
2. Կայէն :
3. Մովսէս :
4. Սեթ :
5. Պետրոս :
6. Ստեփաննոս :
7. Սաւուղ :
8. Յեսու :
9. Ռուբէն :
10. Օսման :
11. Թադէոս և Բարթուղիմէոս :
12. Գրիգոր Լուսաւորիչ :
13. Մովսէս Խորենացի :

85. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Դամբանական :
2. Շարական, դանձ, տաղ, ևայն :
3. Հոգեհանգիստ :
4. Նախատօնակ :
5. Մասունք :
6. Մկրտութիւն :
7. Պսակ :
8. Կարգ կամ ձեռնադրութիւն :

86. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Զայլամը :
2. Փիղը :
3. Կէտ :
4. Մխիւսիբի :
5. Էվէրէտ :
6. Լոնտոն :
7. Միջերկրականը :
8. Ափրիկէն :
9. Ծուլութիւնը :
10. Ուղղամտութիւնը :
11. Բարեգործութիւնը, խղճի հանդարտութիւնը :
12. Խղճի խայթը :
13. Անմահութիւն, երջանկութիւն :

87. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Իր տիրոջ :
2. Գիշերին :
3. Ամպով և ձիւնով :
4. Զրահով :
5. Ծառերուն վրայ :
6. Արեւէն :
7. Հունտերով :
8. Կաթով :
9. Թշնամիներուն :
10. Իր զաւկին :
11. Մօրը :
12. Թշուառութեան :
13. Նոյէն :
14. Դրախտէն :

(Գիծերուն տեղ դրուած բառերը Բնութեան Խնդիր են, զանազան հոլովներով) :

88. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Անպատ :
2. Սով :
3. Երաշտութիւն :
4. Համաճարակ :
5. Համատարած ուկիանոս :
6. Համաստեղութիւն :
7. Ծիր կաթին կամ յարդգող :
8. Միջոց, անջրպետ կամ անհունութիւն :

89. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Պարոյկ :
2. Ենթամնայ - :
3. Զակերտ « » :
4. Փակագլիծ () :
5. Երկար ' :
6. Շեշտ ' :
7. Ապաթարց , :

90. — Տուի հինգ զոյգ նմանաձայն կամ յասանուն բառեր .

(յարդ	(փակ	(յամբ
(հարթ	(բակ	(համբ
(որդ	(թի	
(որթ	(դի	

Տուի հինգ զոյգ համանիշ բառեր.

(կուժ . . .	(թարմ	(բերկրութիւն
(սափոր	(մատաղ	(ցնծութիւն
(քաջ	(ճոխ	
(արի	(առատ	

Տուի հինգ հականիշ բառեր.

(յտակ	(բարեգործ	(խոնարհութիւն
(պղտոր	(չարագործ	(հպարտութիւն
(երկչոտ	(ճոխ	
(անլեհներ	(աղքատ	

91. — Գիծերուն տեղ դրուելիք բառերն են .

1. Հողէն :
2. Աղքատին, Աստուծոյ :
3. Ուշրիշին, ձեղի :
4. Արեւէն :
5. Գարնան :
6. Աշնան :
7. Գաշտին մէջ :
8. Խաղողէն :
9. Օձէն, Եւայէն :
10. Օրուան :
11. Տուն :
12. Աշակերտներուն :
13. Երկաթը, մուրձով :
14. Կրտաւով :
15. Ծոգենաւով, նաւակով :
16. Սընունդի :
17. Նեղութեամբ :
18. Երկինքէն :
19. Յիսուսի :
20. Հովէն :
21. Ալիւրով և խաշով :

92. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ժամանակ ցուցնող թուանշան :
2. Տարուան մէջ պատահելիք տօները ցոյց տուող զիրք :
3. Երկու, Հին տօմար և Նոր տօմար :
4. Քրիստոսի ծնունդէն սկսող թուականը :
5. Իսլամներու մարգարէին Մէքքէէն Մէտինէ երթալութուականը :
6. 1441ին՝ Գերմանացի Յոլանդացի Կիւթէմպէրկ :
7. 1494ին, և գտաւ Քրիստափոր Քոլումպոս :
8. 1782 ին հնարուեցաւ Մոնկոլֆիէ եղբայրներուն կողմէ :
9. Հեռուն գրող :
10. Հեռուն ձայն հասցնող :

93. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Անապատ :
2. Հրուանդան :
3. Ճահիճ :
4. Ովասիս :
5. Զոր :
6. Նեղուց :
7. Պարանոց :
8. Զրվէժ :

94. — Բաղդաստելով՝ կ'ըսեմ քե՛

1. Քաղաքավարը իսկոյն զինքը կանչող մարդուն կը ներկայանայ, զայն կը բարեւէ և կը սպասէ անոր հրամանին : Իսկ անքաղաքավար տղան պատասխան չիտար, և կոպիտ կերպով կ'երթայ անոր առջև :
2. Քաղաքավարը համեստօրէն կը պատասխանէ, իսկ անքաղաքավարը առանց մտածելու կը պատասխանէ լիրբ եղանակով մը :
3. Քաղաքավարը ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէ և իսկոյն կը կատարէ հրամանը, իսկ անքաղաքավարը անչնորձ ու անճարակ կերպով կը կատարէ և կամ շատ անգամ կոշտ կերպով կը մերժէ գործադրել՝ տրուած հրամանը :
4. Քաղաքավարը ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէ՝ առանց ընդհատելու և կը խօսի այն ատեն երբ իրեն բան մը կը հարցնեն, իսկ անքաղաքավարը, առանց ուշադրութիւն ընելու, խօսքի կը խառնուի՝ իրեն բան մը չը հարցուած, և իր բառերն ու խօսքերը չի կշռեր :
5. Քաղաքավարը ակնածանքով կը կայնի և կը բարեւէ, իսկ անքաղաքավարը առանց բարեւելու իր ճամբան կը շարունակէ :
6. Քաղաքավար տղան մեծերէն առաջ ինքը չի սկսիր կերակուրի, իսկ անքաղաքավար տղան կը սկսի ուտել անյագօրէն :
7. Անքաղաքավար տղան կը խնդայ քանի մ'անգամներ ևս կրկնելով նոյնը, իսկ քաղաքավարը չիմանալ կը ձեւացնէ :
8. Անքաղաքավար տղան

ինքն ալ կը սկսի զըպարտել բամբասել, իսկ քաղաքափարը միշտ կը ջանայ թեր ելլել կամ բնաւ չի խօսիր :

95. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Քաղաքային, բժշկական, դեղարուեստական, իրաւագիտական, զինուորական, կայլն վարժարաններ : 2. Ծարտարապետութիւն, նկարչութիւն, քանդակագործութիւն, երաժշտութիւն, փորագրութիւն, արձանագործութիւն, կայլն : 3. Քաղաքային պաշտօններ կատարելու համար պէտք եղած ուսումներ. — օրէնսգիտութիւն, ընդհանուր պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, ևն : 4. Կառավարական բարձր պաշտօններ վարելու համար պէտք եղած ուսումները . — Եւրոպական, աստիկանական, վարչական, առեւտրական, իրաւաբանական և այլ սկզբունքներ, լեզուներ, գիտութիւններ : 5. Բժշկութեան վերաբերեալ բաներ, ախտաբանութիւն, տարրալուծութիւն, բընալուծութիւն, վիրաբուժութիւն, դեղագործութիւն, մարդակազմութիւն : 6. Երկրին օրէնքները եւ իրաւաբանական, վաճառականական, պատժական գործերու ծանօթութիւններ, դատ վարելու գործնական վարժութիւններ, և այլն :

96. — Տառ. մը փոխելով բառը փոխեցի .

մլուկ	խուլ	կայմ	կատակ
աւանակ	ճեմել	շուրջ	մուշտակ
վառարան	կծու	խունկ	պտուղ
արագած	կաթիլ	մերկ	որթ
աւազակ	պեխ	անագակ	վանդակ

չապիկ	մուրճ	ճախրակ	գած
կայծ	սրբութիւն	ամուր	արօտ
սաճար	հաստ	մամուլ	հունտ
շունչ			

կարգ	քիստ	մէզ
բուստ	բուրգ	վտակ
բարիք	ոսպ	մեղք
համար	շուտ	գունտ
հնար	ցորեան	կարգ
մնտի	աւազան	զիստ
մարախ	դեղ	խաղալիկ
բարակ	գող	անպատկառ
		զարմանալ

97. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Ողնասին, լանջոսկր, կոնք, զիստի ոսկոր, խոչակներ, ոլոք, գանկ, քամակ, անրակ, բազկոսկր, և այլն : 2. Զիդերու միջոցաւ : 3. Սիրտ, թոքեր, ստամոքս, աղիքներ, լեարդ, փայծաղ : Սիրտը անդադար մարմինին մէջ կը պտտոյնէ արիւնը, շնչերակներու և երակներու միջոցաւ : Թոքերը շնչառութեան գլխաւոր գործարաններն են . մեր արիւնը անոնցմէ անցած միջոցին, ներշնչուած օդին ազդեցութեամբ կը մաքրուի՝ անոր թթուածինն առնելով և ածխական թթու տալով անոր տեղ : Ստամոքսին և աղիքին պաշտօնն է մեր կերածը մարսել : Լեարդը կ'արտադրէ մաղձ : Փայծաղը արեան կարմիր կայլակներու շինութեանը կը գործակցի :

98. — Հարցումներուն պատասխաններն են .
Հեռագրով, հեռաձայնով և նամակով : 1.

Երկու հեռաւոր անձերու մէջ գրաւոր խօսակցութիւն : 2. Նամակին գրուած օրուան թիւը : Այն անձին անունը որուն կ'ուղղուի նամակը : Նամակը գրողին կողմէ յարգական բառեր , շնորհակալիք կամ բարեւենքեր կը պարունակէ : Նամակ գրողին անունն ու մականունը : Բնակավայրը , տեղը , պաշտօնը , անունը , մականունը այն անձին որուն կ'ուղղուի նամակը : Հասցէն կը գրուի պահարանին վրայ : 3. Պահարանի մէջ : 4. Նամակատունը : 5. Թղթագրոջմ : Նամակը նամակատուն յանձնուելէ յետոյ ուրիշ նամակներու և ծրարներու հետ սուրհանդակը որոշեալ կայարանը կը տանի զանոնք : Այս երկրորդ նամակատան տնօրէնը կը բանայ ծրարները և իւրաքանչիւր նամակն ու աւանդը կա'մ տէրերն անձամբ կուգան կ'առնեն և կա'մ նամակատան ցրուիչը կը տանի կը յանձնէ իրենց :

99. — Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Քանի մը տուններու խումբ :
2. Գիւղէն աւելի շատ տուներ գտնուած տեղ :
3. Շատ տուններ , կանոնաւոր փողոց , եկեղեցի , դպրոց , թղթատուն , և այլն գտնուած տեղ :
4. Գիւղաքաղաք մը իր շրջակայ աւաններովն ու գիւղերովն որ կը կառավարուի փոխ կառավարիչով :
5. Գաւառակներու խումբ մը զոր կը կառավարէ գաւառապետը և կը հսկէ ուրիշ գաւառակներու վրայ :
6. Գաւառներու խումբ մը զոր կը կառավարէ կուսակալը :
7. Գիւղապետը գիւղը կը կառավարէ :
8. Աւանը կամ գիւղերու խումբը կը կառավարէ :
9. Քաղաքին բարեդարութեան կը հսկէ :
10. Գա-

ւառակը կը կառավարէ : 11. Գաւառը կը կառավարէ : 12. Նահանգը կը կառավարէ :

100. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

Ներքին գործերու նախարարութիւն : Արտաքին գործերու նախարարութիւն : Ծովային գործերու նախարարութիւն , հանրօտուտ շինութեանց , հանրային կրթութեան , դատական , օստիկանական և այլ նախարարութիւններ : Ներքին գործերու նախարարութիւնը կը հսկէ կուսակալներուն և կառավարիչներուն վրայ . կարգադիր իշխանութիւնն է պետութեան ներքին գործերուն : Արտաքին գործերու նախարարութիւնը օտար պետութեանց՝ օսմ . պետութեան հետ ունենալիք յարաբերութեանց կը միջնորդէ , արտաքին գործերը կը կառավարէ և օսմ . պետութեան օտար երկիրներու մէջ ունեցած դեսպանական , հիւպատոսական և այլ ներկայացուցիչ մարմիններուն կը հսկէ : Ծովային գործերու նախարարութիւնը կը հսկէ պետութեան նաւատորմին և ծովային , շոգենաւային և այլն գործերուն . ելմտական գործերու նախարարութիւնը պետական զանձը մտած և ելած զբամներուն հսկողն ու մատակարարն է :

101. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

1. Առուտուր շատ ունեցող քաղաք . (օրինակ Լիվրբուլ , Կ. Պոլիս , Ջմիւռնիս) :
2. Ճարտար , նուրբ արուեստներով արտադրութիւններ հանել . օր . ճարտարագործութիւն են՝ զանազան մեքենաներ յօրինելը . ժամացոյց , ընտիր կերպաններ , նուրբ զարդեղէններ և թանկագին անօթներ շի-

նելը , նաւ շինելը , երկաթեայ ձողեր ձուլել , և յն-
ինչպէս , Լոնտրա , Փարիզ , Լիօն , Պրուսա , և յնն :
3. Շատ առուտուր ընող նաւահանգիստ (օր. Մար-
սէյլ , Պորտօ , Պէյրութ , և այլն) :

102. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

1. Այն ամէն կենդանիները որոնք ողնայար
ունին : 2. Իրենց ձագերը կաթով կը սնուցանեն :
3. Կը թռչին ու ձուածին են : 4. Գետնին վրայ
կը սողան : 5. Անոնք որ թէ՛ ջրի և թէ՛ ցամաքի
վրայ կ'ապրին : 6. Ձուածին են և ջուրի մէջ
կ'ապրին : 7. Ողնայարային են՝ ստնաւորները ,
թռչունները , սողունները , երկակենցաղները ,
ձուկերը : Ստնաւոր են՝ այծը , ոչխարը , զամբիկը
և այլն : Թռչուն են՝ արագիւրը , արծիւը , և այլն :
Սողուն են՝ օձը , մողէսը , կրիան , և այլն : Երկա-
կենցաղ են՝ գորտը , լորտուն և այլն : Ձուկ են՝
տառեխը , ծածանը , և այլն :

103. —

104. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

1. Դատական , ներքին և օստիկանութեան նա-
խարարութիւնները իրենց ստորակարգեալներով և
զանազան դատարաններով : 2. Նախնական դա-
տարան՝ սովորական և ոճիր չհամարուելիք դա-
տերուն կը նայի : Քաղաքային և առեւտրական
դատարանը առնելիք—տալիքի վերաբերեալ դա-
տերու կը նայի : Վաճառականական ատեանը , վա-
ճառականներու մէջ եղած անհամաձայնութիւննե-
րը կը կարգադրէ : Եղեւնադատ ատեանը ոճրա-
գործները կը դատէ : Վերաքննիչ ատեանը՝ կա-
տարուած դատերն ի հարկին վերստին կը քննէ :

Վճռարեկ ատեանը վերին ատեանն է որ վերա-
քննիչ ատեանէն վճռուած դատերը նորէն կը
քննէ և իշխանութիւն ունի , երբ հարկը տեսնէ ,
վերաքննիչ ատեանին տուած վճիռը բեկանելու :
Ջինտորական ատեանը յանցաւոր զինուորները կը
դատէ :

105. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

1. Աշխարհիս թաւալման առանցքին երկու
ծայրերը : 2. Երկու բեւեռներէն հաւասարապէս
հեռու և երկրիս առանցքին վրայ ուղղահայեաց՝
երեւակայական մեծ շրջանակը որ երկիրը բաժ-
նած կ'ըլլայ հիւսիսային և հարաւային կիսագուն-
տերու : 3. Երկրագունտին վրայ այն մեծ շրջա-
նակները որոնք իրենց մէջ ունին բեւեռներն ու
առանցքը : 4. Երկրագունտին վրայ բեւեռներուն
և հասարակածին միջև և հասարակածին զուգա-
հեռական փոքր շրջանակները : 5. Միջօրէական
շրջանակները : 6. Գունտին մէջտեղէն՝ հիւսիսէն
դէպի հարաւ երկնցած երեւակայական գիծն է
որուն վրայ կը թաւալի գունտը :

7. Երկնային մարմին մը որ արեւին շուրջը կը
դառնայ : 8. Մոլորակին շուրջը դարձող երկնային
մարմին : 9. Այն լուսաւորը որ ետեւը պոչ մ'ու-
նի : 10. Արեղակին և լուսնին լոյս չտալը : 11. Օ-
դին մէջ երեւցած զանազան երեւոյթներ (օր. շանթ ,
փայլակ , մէգ , և այլն) : 12. Հանքային նիւթերու
զանգուածներ որոնք երկրի վրայ կ'իյնան և որոնք
կ'ենթադրուի թէ փշրուած մոլորակներու բեկոր-
ներ եղած ըլլան : 13. Օդի կապոյտ խաւը որ
մինչև 100 հազարամեդր թանձրութեամբ կը շր-
ջապատէ գունտը և մեր գլխուն վերև կը տեսնը-

ւի կապոյտ կամարի նման : 14. Սրարչին ստեղծած բոլոր էակներն ու իրերը : 15. Երկինքին վրայ լուսաւորներու խուսիքն՝ զորս անողաբաշխները կարգած են ուսանելու դիւրութեան համար . այս է համաստեղութիւնը (տաճկ. պոռն կամ ախթր) :

Ծան. — Կենդանակամարը (Յուն. Չողիակոս) կը բաժնուի տաներկու կենդանակերպի (համաստեղութիւն) որք են , խոյ , ցույ , երկառո , խեցգետին , առիւծ , կոյս , կշիւ , կարին , աղեղնառո , այծեղիւր , ջրհոս , մուկ :

106. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

1. Մեքենայով շինուած բաներ (օր. թուղթ , գիրք , ապակի , կայլն) : 2. Չեռքով յորինուած բաներ (օր. նկար , հագուստ , գործիքներ , կայլն) : 3. Հողէն յառաջ եկած բան . (օր. ցորեն , գարի , վարսակ , կայլն) : 4. Ջերմութիւն մ'որ բնութեանէն յառաջ եկած չէ այլ մարդուն խելքով առաջ եկած է . (օր. վառարան , օդային կազ , մոմ կայլն) : 5. Արեգակէն : 6. Չայն , ելեկտրակա նութիւն և տաքութիւն . երբեմն ալ լոյս :

107. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

1. Աւելորդ սովորութիւններու հետեւիլ . անսեղի , անիմաստ բաներու հաւատալ . (օր. երազներու մեկնութիւն , կայլն) : 2. Չարութիւն չը մտածել . կեղծ , ծուռ միտքի չձառայել . մէկու մը իրաւունքը չուրանալ . գործ մը ուղիղ ու հաւատարիմ կերպով կատարել , կայլն : 3. Խոստումի , սիրոյ , արդարութեան կատարման մէջ անկեղծ և հաստատուն ըլլալ . (ամէնէն ընտիր օրինակն է կենդանիներուն մէջ շունը , որ իր տիրոջ կեանքն ու ինչքը կը պահպանէ) : 4. Ուտելու և խմելու մէջ չափաւորութիւն . ժուժկալու-

թեան օրինակ է մարդ մ'որ ո'չ ուտելիքներու և ո'չ խմելիքներու մէջ կը չափազանցէ : 5. Մաքուր ըլլալ վարքով ու բարքով , ողջ ու արդար մտածել , ուղիղ դատել : 6. Ամէն բանի մէջ ձախորդ ու միասակար բան մը տեսնել . պատմութիւնը յոռետեսութեան ամենաաքանչելի օրինակներու պէս կը ներկայացնէ ստոյիկեան փիլիսոփաները՝ որոնք նոյն իսկ կեանքը կը համարէին անհատնում տանջանքներու շարք մը :

108. — Հարցումներուն պատասխաններն են.

1. Թուղթ և այլ առարկաներ փակցնելու : 2. Անուշահոտութիւն շինելու և ներկի համար : 3. Փշրելի բաները ծեծելու և փոշիացնելու համար : 4. Կանացի զգեստներ շինելու համար : 5. Ուտելու : 6. Կոտրած առարկաները փակցնելու , կօշիկ շինելու կը ծառայէ : 7. Թուղթերու վրայէն մելանի կամ մատիտի բիծերը մաքրելու : 8. Գինդեր , օղեր , մատնիներ եւայլն շինելու և ճակատը զարդարելու համար : 9. Ջուրը ծծելու և ատով մաքրելու : 10. Կենդանիներու սնունդին : 11. Հագուստ շինելու : 12. Գործիք մ'է որով հողը կը բարեօքեն , կը կակղցնեն : 13. Վրան պատկեր փորագրելու կամ զաւազանի կոթ , կայլն շինելու : 14. Վառելու և լուսաւորելու համար կը գործածուի : 15. Կերակուրը համեմելու : 16. Տախտակ ծակելու : 17. Ճերմակեղէնները և մարմինները մաքրելու համար : 18. Ճերմակեղէններն աւելի փայլուն և պինդ ընելու կամ թղթեղէններ փակցնելու : 19. Գլխարկներու , նստարաններու ե-

զերքը, սեղաններու բոլորտիքը, Լայլն կը կախեն, իբրև զարդ : 20. Տանիքը ծածկելու համար :

109. — Զանազանեցի .

պոստոսու

վայրի

թթենի	սերկեւլի	կաղնի	եղեւին
նոնենի	ծիրանի	մրտենի	կնձնի
թղենի	ընկուղենի	դափնի	մրտենի
տանձենի	դեղձի	սոճ	թմբի
շագանակի բալի		կաղամախի	հալուէ
սալորենի	յունապի	նոճի	ճագոմ
զկեռի	կեռասենի	հացի	չոճի
արմաւենի	հաղարջենի	բարտի	սոսի
խնձորենի	պիստակենի	ցարասի	տոսախ
նշենի		դժնիկ	բունջի
		դղբի	մորմենի

Բ. ԳԼՈՒԽԻՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

1. ՀՐԱՀԱՆԳ

Բառերուն սկիզբը դրի *ան*, *ապ*, *ս*, *ջ*, *դժ* կամ *սժ* ժխտական մասնիկներէն մեկը .

1. Անամօթ, անառակ, անբան, անբարբառ, անգործ, անգին : 2. Ապերախտ, ապերասան, ապաշնորհ, ապուշ, ապօրէն : 3. Տգէտ, տգեղ, տկար, տմարդի : 4. Չգոյ, չտես, չքահանայ : 5. Դժգոհ, դժբաղդ, դժկամակ :

Պատ. — Նախադաս մասնիկներէն ան, ապ, տ, ջ, դժ ժխտական իմաստ կուտան :

2.

1. Ական մասնիկով ածանցեցի սա բառերը .

Թագաւորական, զինուորական, եկեղեցական, եղբայրական, հայրական, մայրական, արական, վաճառական, ընկերական, որդիական, ծնողական, քաղաքական :

2. Ային մասնիկով ածանցեցի .

Գաղանային, դաշտային, ծովային, մաղձային, ցամաքային, քաղաքային, օդային, հանքային, հարաւային, արեգակնային, հողային :

3. Աւեհ մասնիկով ածանցեցի .

Ծաղկաւէտ, խոտաւէտ, խաչնաւէտ, դալարաւէտ, խնկաւէտ, բուրբոնաւէտ, հոտաւէտ, պտղաւէտ, այգաւէտ, ընչաւէտ, փրկաւէտ, շահաւէտ, ծառաւէտ, երանաւէտ :

3.

4. Աւոր մասնիկով ածանցեցի .

Ահաւոր, զօրաւոր, կամաւոր, նշանաւոր, հոշակաւոր, շահաւոր, փառաւոր, կեղծաւոր, էջրաւոր, բանաւոր, գունաւոր, լուսաւոր :

5. Գին մասնիկով ածանցեցի .

Ցաւագին, դառնագին, սրտագին, ողբագին, ուժգին, տրտմագին, տխրագին, լալագին, ուղորմագին :

6. Գոյն մասնիկով ածանցեցի .

Բաղքագոյն, առատագոյն, մեծագոյն, փոքրագոյն, կրտսերագոյն, նուազագոյն, առաւելագոյն, լաւագոյն, աղքատագոյն, ճոխագոյն :

4.

7. Եայ մասնիկով ամանցեցի .

Ադամանդեայ , բնեզեայ , փղոսկրեայ , արծաթեայ , կապարեայ , շղարշեայ , ծովեզերեայ , մաշկեայ , պղնձեայ :

8. Եան մասնիկով .

Արեւելեան , Բաբելոնեան , Ներսէսեան , Կորդեան , Մեսրոպեան , Վենետիկեան :

9. Աշի մասնիկով .

Շնորհալի , ցաւալի , ողբալի , զարմանալի , տաղտկալի , դրգալի , անձկալի , ցանկալի , պանծալի , կսկծալի :

5.

10. Եղի մասնիկով ամանցեցի .

Սիրելի , ներելի , պաշտելի , գովելի , փափաքելի , աւաղելի , խոտելի , խնկելի , երկրպագելի , նախանձելի :

11. Եղ մասնիկով ամանցեցի .

Ահեղ , զօրեղ , համեղ , հիւթեղ , մազեղ , ուժեղ , հանճարեղ , անձնեղ , գունեղ , ընչեղ , մարմնեղ , շքեղ , թիկնեղ :

12. Եղեմ մասնիկով ամանցեցի .

Ասրեղէն , արծաթեղէն , բոցեղէն , բանջարեղէն , հողեղէն , քարեղէն , մրգեղէն , ոսկեղէն , թղթեղէն , ապակեղէն , բրդեղէն , հրեղէն , լուսեղէն :

6.

13. Ենի մասնիկով ամանցեցի .

Հայրենի , մայրենի , խոզենի , վարդենի , խնձորենի , թթենի , խնկենի , ձիթենի , նշենի , մորենի , վայրենի , քաղքենի , այծենի :

14. Ի մասնիկով ամանցեցի .

Դեղձի , ծիրանի , բալի , սերկեւի , կաղնի , խոզկաղնի , աղի , արծանի , վայրի , հացի :

15. Իկ մասնիկով ամանցեցի .

Փոքրիկ , հայրիկ , մայրիկ , մասնիկ , անասնիկ , թռչնիկ , ձկնիկ , մկնիկ , թշիկ , նշիկ , փըշիկ , փորիկ , խցիկ :

7.

16. Ակ մասնիկով ամանցեցի .

1. Գետակ , լեզուակ , լճակ , ծովակ , նաւակ , ծիծեռնակ , դաշնակ , որդեակ , հոգեակ , աղաւնեակ , պատանեակ , հիւղակ , ձորակ , դաստակ , դասակ :

17. Ուկ մասնիկով ամանցեցի .

Տաքուկ , պաղուկ , եռուկ , պատատուկ , շընորհուկ , անմտղուկ , աչուկ , գառնուկ , հորթուկ , ձագուկ , հարմնուկ , կարմրուկ , ձերմկուկ , սուուկ , խեուկ :

18. Իչ մասնիկով ամանցեցի .

Գրիչ , բրիչ , նեղիչ , երգիչ , ցուցիչ , կաքաւիչ , խափանիչ , սրբիչ , կափարիչ :

8.

Ող մասնիկով ամանցեցի .

19. Սիրող , շինող , տնկող , շահող , բերող , ծնող , կատարող , տեսող , քննող :

20. Ած մասնիկով ամանցեցի .

Գթած , ողորմած , ցաւած , մաշած , գրած , անցած , խորշումած , կատարած , հանած , մանած , կարած , շահած , աղած :

21. Ոյթ մասնիկով ածանցեցի .

Ծածկոյթ , բնոյթ , սովորոյթ , ձանձրոյթ , հասոյթ , երեկոյթ , հաւաքոյթ , տեսոյթ :

9.

22. Ուն մասնիկով ածանցեցի .

Եւանդուն , երերուն , սողուն , շարժուն , խօսուն , շողուն , հասուն , կանգուն , թռչուն , հաստատուն , պարարուն :

23. Ուս մասնիկով ածանցեցի .

Ապառաժուտ , աւազուտ , թաւուտ , յորձանուտ , ոսկրուտ , ջղուտ , քարուտ , տղմուտ , ժայռուտ , վիմուտ , եղէգնուտ , վախուտ , խախուտ , մացառուտ :

24. Ոս մասնիկով ածանցեցի .

Բորոտ , քոտտ , եւանդոտ , ժանգոտ , կասկածոտ , խոցոտ , փութոտ , ոջլոտ , մոտ , վաւաչոտ , լակոտ :

10.

25. Կոս մասնիկով ածանցեցի .

Վախկոտ , նուազկոտ , ամչկոտ , խսկոտ , մուռացկոտ , մսկոտ , դեղեկոտ , դանդաղկոտ , պարծենկոտ :

26. Որդ մասնիկով ածանցեցի .

Նախորդ , ձախորդ , սայլորդ : Ժառանգորդ , նաւորդ , կաճառորդ , յաճախորդ , առաջնորդ , քանորդ , հանապազորդ , անցորդ , որսորդ , լծորդ :

27. Ուրդ մասնիկով ածանցեցի .

Խորհուրդ , յագուրդ , նուազուրդ , աճուրդ , պարապուրդ արձակուրդ :

11.

28. Ոց մասնիկով ածանցեցի .

Դպրոց , խտրոց , գործոց , խամրոց , խարտոց , հովանոց , մատնոց , ձեռնոց , փողոց , դարբնոց , փքոց , հալոց , քամոց , ակնոց :

29. Անոց մասնիկով ածանցեցի .

Ամարանոց , ձմերանոց , որբանոց , աղքատանոց , հիւանդանոց , յիմարանոց , ծերանոց , արուեստանոց , հիւրանոց , մթերանոց , օտարանոց , վաճառանոց , խոհանոց , գիշերանոց :

30. Արան մասնիկով ածանցեցի .

Կրակարան , վառարան , հիւանդարան , հանգրստարան , վարժարան , նաւարան , բնակարան , տաղարան , երգարան , խօսարան , նստարան , գործարան , տպարան , դասարան , լուացարան :

12.

31. Ասան մասնիկով ածանցեցի .

Ծառաստան , մրգաստան , անդաստան , Ռուսաստան , Պարսկաստան , Բարեխաստան , Մարաստան , Վրաստան , Հնդկաստան , Հապէշաստան :

32. Ապան մասնիկով ածանցեցի .

Պահապան , դռնապան , բարապան , ուղտապան , իշապան , ձիապան , ակոռապան , փռապան , պարտիզպան , այգեպան , ջրեպան , ջրպան :

33. Յի մասնիկով ածանցեցի .

Անդղիացի , Զմիւռնիացի , Ռուսիացի , Յրանսացի , Ամասիացի , Ասիացի , Եւրոպացի , լեռնցի , Բերացի , Սամաթիացի , Գաղատացի , Երուսաղէմցի , Ակնցի :

13.

34. Եցի մասնիկով ածանցեցի .

Պոլսեցի , Կարնեցի , Վանեցի , Բաղիչեցի , Ակնեցի , Աշտարակեցի , Թաղեցի , ձորեցի , Մշեցի :

35. Ացի մասնիկով ածանցեցի .

Նարեկացի , Բիւղանդացի , Բաբելացի , խելացի , մոացի , դեղացի , քաղաքացի , Եգիպտացի , Սորենացի , Լամբրոնացի :

36. Յու ածանցեցի .

Տիրացու , քահանացու , վարդապետացու , հարսընցու , փեսացու , մահացու , շապկցու , ձաւարցու , ասրցու , կերակուրցու :

14.

37. Աս մասնիկով ածանցեցի .

Պոչատ , ընչատ , լեղուատ , ձեռնատ , ճիւղատ , հրատ , քնատ :

38. Ունի մասնիկով ածանցեցի .

Կոմսուհի , քրմուհի , ընկերուհի , դրացուհի , հելլենուհի , աշակերտուհի , գեղջկուհի , դեսպանուհի , հայուհի :

39. Անոյձ մասնիկով ածանցեցի .

Վարդանոյձ , քրմանոյձ , սիրանոյձ :

40. Դուխս մասնիկով ածանցեցի .

Սոսրովիդուխտ , Զարմանդուխտ , Շահանդուխտ , Սանդուխտ :

15.

Արմատ բառերով բարդութիւններ կազմեցի .

1. Գրագիր . 2. Աստուածասէր . 3. Ծնողասէր .
4. Ոսկեզօծ . 5. Արծաթապաշտ . 6. Ուղղամիտ .

7. Բարեկամ . 8. Բարեսիրտ . 9. Հոգեղմայլ , 10. Ոգելից . 11. Մշտադաւար . 12. Բաղցրածայն .
13. Աղքատասէր . 14. Ուսումնասէր . 16. Զանասէր . 16. Մարմնամարդ . 17. Ծաղկազարդ .
18. Հոգեդալուստ . 19. Աստուածածին . 20. Մեծասիրտ . 21. Մեծամիտ . 22. Որդեկորոյս . 23. Աղեխարշ . 24. Մեղրահամ . 25. Բաղցրալեզու . 26. Ժակատագիր . 27. Արեւակէզ . 28. Աղերսագիր .
29. Գպրապետ . 30. Ոսկեծոյլ . 31. Լուսափայլ . 32. Լուսաշող . 33. Գետաբերան . 34. Լեռնաշղթայ . 35. Խստասիրտ . 36. Աղօթասէր . 37. Թանձրամիտ . 38. Գեղադէմ . 39. Արագահոս 40. Ոստախիտ :

16.

Արմատ բառերով բարդութիւններ կազմեցի .

Գանձապետ , գետեզր , ծովեզր , գրածախ , ասնտու , լուսամուտ , խաչափայտ , խնկաման , հարսնեղբայր , հողալուր , ձիւնծաղիկ , նամակատուփ , նամակատուն , նաւախումբ , վանահայր , որթատունկ , մեծագանձ , մեծատուն , մեծածայն , երկաթաբազուկ , բարձրահասակ , սեւամազ , լայնաշուրթ , բազմամարդ , քաղցրահամ , արագոտն , թանձրալեզու , մաշկոտն , ծանրաբեռն , թեթեւաքայլ , թերահաւատ , թուլամորթ , կորագլուխ , ոսկեթեւ , հաւասարապատիւ , նեղսիրտ , նորափետուր , նրբամիտ , ձեռնունայն , թեթեւամիտ , մեծանուն , մեծափոր :

17.

Տրուած բառերով բարդ բառեր կազմեցի .

Բեռնակիր , երկնաքնակ , լեռնաքնակ , պողաբեր , անձրեւաբեր , հրաբուխ , անտառաքնակ , ձե-

աագործ , անձնագույլ , այգեգործ , երկրագործ , եղեռնագործ , հողագործ , նաւաշէն , պղնձագործ , չարագործ , բարեգործ , ոճրագործ , երդմնազանց , օրինազանց , աստղադարչ , նետաձիգ , քարաձիգ , սովալլուկ , ծաղկալից , պտղալից , գիշակեր , չորքոտանի , երկոտանի , եռոտանի , վրէժխնդիր , նախանձախնդիր , բարեխօս , չարախօս , առակախօս , որովայնախօս , երկրածին , չարակամ , ալեկոծ , վշտակիր , մեծամիտ , կիսամեռ , վաղամեռ , նորածին , սաստկաչունչ , ուղղախօս , ունայնախօս , խստասիրտ , երախտագէտ :

18.

Բարդ բառեր կազմեցի .

Եւանդալից , ժրաջան , սրտամաշ , պատկերահան , թեւաղուրկ , իտղասէր , պարգեւատու , յուսահատ , քնատ , սրբնգահար , փողահար , դիւահար , շանթահար , արծաթաձոյլ , երկաթակուռ , խորամուխ , միջամուխ , տնաշէն , աշխարհաշէն , ծխաշունչ , բոցաշունչ , մահաշունչ , Աստուածաշունչ , խոտակեր , կռապաշտ , արծաթապաշտ , ընտանեսէր , բթամատ , ցորենավաճառ , կառավար , նաւավար , ձիավարժ , մանկավարժ , ուղեցոյց , տօնացոյց , օրացոյց , արծաթաղօծ , ննջասենեակ , հիւրամեծար , զինակիր , վարժատուն , սրամիտ , մեծահամբաւ , երկարապատում , չարամիտ , փոշելից :

19.

Տրուած արմատներէն կազմուող բառեր .

1. Ծեր , ծերունի , ծերութիւն , ծերանալ , ծերակոյտ : 2. Սառ , սառույց , սառիլ , սառնակոյտ , սառնամանիք : 3. Կազմ , կազմել , կազմութիւն ,

անկազմ , կազմական , կազմարար : 4. Մայր , մայրական , մայրութիւն , մայրանալ , մայրենի , մայրասէր : 5. Պտուղ , պտղավաճառ , պտղատու , պտղաբեր , պտղունց , պտղալից : 6. Վախ , վախնալ , վախկոտ , անվախ , վախկոտութիւն : 7. Լոյս , լուսաւոր , անլոյս , լուսաւորել , լուսաւորիչ , լուսատու : 8. Փառք , փառաւոր , փառաւորել , վառայեղ , փառաբանել : 9. Բախտ , բախտաւոր , բախտաւորութիւն , անբախտ , դժբախտ : 10. Աստուած , աստուածանալ , աստուածալին , աստուածութիւն , անաստուած : 11. Բարի , բարութիւն , բարեկամ , բարերար , բարեսէր , բարեկիրթ : 12. Ուսմունք , ուսնիլ , ուսանող , ուսուցիչ , ուսումնարան , ուսումնասէր : 13. Խելք , խելացի , խելօք , անխելք , խելահաս , խելագար , խելանի : 14. Արեւ , արեւոտ , արեւաշատ , արեւագրութիւն , արեւշատութիւն : 15. Շէն , շէննալ , շինութիւն , շինել , շինական , շինիչ , անշէն : 16. Երգ , երգել , երգարան , երգեցող : 17. Սէր , սիրել , սիրելի , սիրասուն , սիրական , սիրուն : 18. Սուրբ , սրբել , սրբազան , սրբակրօն , սրբիչ , սրբունի : 19. Շող , շողալ , շողուն , շողակն , շողափայլ : 20. Առողջ , առողջութիւն , առողջանալ , առողջաբանութիւն : 21. Կարծր , կարծրասիրտ , կարծրանալ , կարծրութիւն : 22. Փորձ , փորձել , փորձութիւն , փորձաքար , փորձանք , անփորձ , փորձառու : 23. Լուր , լսել , անլուր , լրաբեր , լրագիր , լրատու , լսելիք : 24. Հոտ , հոտաւէտ , դարչահոտ , անուշահոտ , հոտիլ : 25. Համբերութիւն , համբերել , համբերատար , անհամբեր : 26. Ազնիւ , ազնուութիւն , ազնուա-

կան, աղնուանալ : 28. Զոյգ, անզոյգ, զուգել, զուգաւորել, զուգորդութիւն : 29. Կանոն, կանոնաւոր, անկանոն, կանոնագիր : 30. Քար, քարել, քարակոփ, քարակոյտ, քարանալ : 31. Սուտ, ստել, ստախօս, անսուտ : 32. Երախտիք, երախտագէտ, ապերախտ :

20.

Տրուած արմատներով կազմուող բառեր .

1. Պատիւ, պատուել, պատուական, պատուաւոր, անպատիւ : 2. Ուղի, ուղեւոր, ուղեգլիժ, ուղեցոյց, ուղեկից : 3. Ուղիղ, ուղղել, ուղղորդ, ուղղակի, ուղղական, անուղիղ, հակուղիղ : 4. Միտք, մտածել, մտադրել, մտմտալ, անմիտ, մտացի, մտաւոր : 5. Խորհուրդ, խորհիլ, խորհրդաւոր, խորհրդական, անխորհուրդ : 6. Բարձր, բարձրանալ, բարձրահասակ, բարձաբերձ, բարձրութիւն : 7. Մարդ, մարդանալ, մարդկային, տմարդի, անմարդաբանակ, մարդասէր : 8. Բաժին, բաժնել, բաժանորդ, բաժնեկից, բաժանարար : 9. Մասն, մասնիկ, մասնաւոր, անմասն, մանրամասն : 10. Պատիժ, պատժել, պատժական, պատժապարտ, անպատիժ : 11. Պաշտպան, պաշտպանել, պաշտպանութիւն, անպաշտպան : 12. Դէմ, դիմել, դիմաց, դիմանալ, դիմակ, անդէմ, դիմակաւոր : 13. Անուն, անանուն, անուանել, անուանական, անուանի : 14. Կենդանի, կենդանութիւն, կենդանական, կենդանանալ, անկենդան : 15. Տաք, տաքնալ, տաքութիւն, տաքուկ : 16. Զով, զովանալ, զովութիւն, զովարար : 17. Վստահ, վստահու-

թիւն, վստահանալ, անվստահ : 18. Երջանիկ, երջանկութիւն, երջանկանալ, երջանկաբեր, ապերջանիկ :

21.

Տրուած արմատեն ծագող բառերն են .

1. Գուն, անքուն, քնատ, քնատութիւն, քնաբեր, քնանալ, քնաշրջիկ : 2. Արդար, անարդար, արդարութիւն, արդարադատ, արդարացի : 3. Բախտ, բախտաւոր, անբախտ, բախտախնդիր : 4. Մեղք, մեղաւոր, անմեղ, մեղապարտ, մեղսակից : 5. Պարտք, պարտական, պարտիլ, անպարտ, պարտական, պարտատէր : 6. Փայլ, փայլուն, փայլիլ, անփայլ, փայլակ, փայլածու : 7. Սուտ, ստել, ստութիւն, ստախօս, ստայօդ : 8. Իշխան, իշխել, իշխանութիւն, իշխանական, իշխանաղն : 9. Հոտ, հոտոտել, հոտաւէտ, հոտեղէն : 10. Ազգ, ազգական, ազգութիւն, ազգային, ազգաբան, ազգամատն : 11. Հայր, հայրութիւն, անհայր, հայրական, հայրասէր, հայրասպան : 12. Թերի, թերութիւն, անթերի, թերանալ, թերակիրթ, թերահաւատ : 13. Շող, շողալ, շողուն, շողակն, շողշողուն : 14. Թիւ, թուել, անթիւ, թուաբանութիւն, թուահամար, թուանշան, 15. Զուր, ջրել, ջրեկիր, ջրոտ, ջրարբի, անջրդի, ջրհոր, ջրպան : 16. Կնիք, կնքել, կնքահայր, կնքամոմ, կնքապահ, անկնիք : 17. Պատմութիւն, պատմել, պատմական, պատմաբան, անպատմ : 18. Ճոխ, ճոխութիւն, ճոխանալ, ճոխագոյն : 19. Զարմանք, զարմանալ, զարմանալի, զարմանահրաշ : 20.

Փառք, փառաւոր, փառաւորել, անփառունակ, փառասէր : 21. Զարդ, զարդարել, զարդարուն, արդուզարդ, զարդարանք : 22. Կեանք, կենալ, կենսական, կենդանի, անկենդան, կենդանութիւն : 23. Վարժ, վարժել, վարժութիւն, անվարժ, վարժարան, վարժապետ : 24. Միտք, մտաւոր, անմիտ, մտացի, մտմտալ, մտամարզութիւն : 25. Ներուժ, ներել, ներողամիտ, աններող : 26. Կարգ, կարգել, կարգաւոր, կարգադիր, կարգապահ, անկարգ : 27. Նշան, նշանել, նշանաւոր, նշանակ, նշանակել, նշանացի : 28. Դատ, դատել, դատաւոր, դատաստան, դատապարտեալ : 29. Ճառ, ճառել, անճառ, ճառախօս, ճառագայթ :

22.

Տրուած արմատներէն ծագող բառերն են .

1. Խօսք, խօսիլ, խօսարան, խօսուն, խօսեցեալ, խօսկապ : 2. Խոստում, խոստանալ, խոստովանիլ, խոստմնալից, խոստմնապահ : 3. Բան, բանիլ, բանուկ, բանւոր, բանգէտ, բանբեր : 4. Գիր, գրել, գրութիւն, գրագէտ, գրագիր, գրատուն : 5. Դաս, դասել, դասատու, դասագիրք, դասընկեր : 6. Միտք, մտածել, մտածում, մտացի, մտածկոտ, մտաբերել : 7. Ճառ, ճառել, ճառախօս, ճառընտիր : 3. Ծուխ, ծխել, ծխան, ծխախոտ, ծխնելոյղ : 9. Սէր, սիրել, սիրական, սիրելի : 10. Տես, տեսնել, տեսութիւն, անտես, տեսարան : 11. Լուր, լսել, լսող, անլուր, լրագիր, լրաբեր, լրաքաղ : 12. Լոյս, լուսաւորել, լուսատու, լուսամուտ : 13. Ուղի, ուղեւոր, ուղեւորիլ, ուղեկից, ուղեգիր : 14.

15. Սկիզբ, սկսիլ, սկսնակ, սկզբնական, անսկիզբն : 16. Պատիւ, պատուել, պատուական, պատուաւոր, անպատիւ : 17. Ծնորհ, շնորհել, շնորհալի, շնորհակալ, անշնորհ : 18. Թիւ, թուել, թուագէտ, թուանշան, անթիւ : 19. Առակ, անառակ, առակադիրք, առակախօս, խայտառակ : 20. Մշակ, մշակել, անմշակ, մշակութիւն, մշակական : 21. Բերք, բերել, բերրի, անբեր, բարեբեր : 22. Ելք, ելլել, ելնարան, ելեւմուտ, վերելք, անել : 23. Տունկ, տնկել, տնկարան, տնկագործել, մատաղատունկ : 24. Բոյս, բուսնիլ, բուսական, բուսարան, դեռաբոյս : 25. Ծառ, ծառանալ, ծառախիտ, ծառուղի, ծառաստան : 26. Արծաթ, արծաթագօծ, արծաթապատ, արծաթեայ, անարծաթ :

23.

Տրուած արմատներէն կազմուող բառերն են .

1. Կենարար, ժամարար, խոհարար, լուսարար, ծաղարար : 2. Կենակից, սենեկակից, դըրկից, սրտակից, հայրենակից, մրցակից : 3. Լուսատու, խրատատու, պողատու, կենսատու, ստնտու, ձեռնտու : 4. Լուսաբեր, պողաբեր, կենսաբեր, գրաբեր, լրաբեր : 5. Առատաբուղիս, սրտաբուղիս, օրհնաբուղիս, սիրաբուղիս : 6. Մեծագործ, ժամագործ, տնկագործ, չարագործ, բարեգործ, քաջագործ : 7. Խղճահար, ցրտահար, արեւահար, սիրահար : 8. Ահեղագոչ, բարձրագոչ, մեծագոչ : 9. Բարձրաձայն, մեծաձայն, քաղցրաձայն, միաձայն : 10. Տնաչէն, երկրաչէն, աշխարհաչէն, քարաչէն : 11. Դասընթաց,

սրընթաց , յամրընթաց : 12. Սրճաղաց , հողմաղաց , ջրաղաց : 13. Սրբասէր , մենասէր , տիրասէր , ծնողասէր , բարեսէր : 14. Մենակեաց , սրբակեաց , առանձնակեաց : 15. Լեռնաբնակ , քաղաքաբնակ , գիւղաբնակ , դիւաբնակ : 16. Պարագլուխ , քաղաքագլուխ , ժրագլուխ , բարձրագլուխ : 17. Գրապահ , գանձապահ , աւանդապահ , կնքապահ , գաղտնապահ : 18. Վարպետ , մոգպետ , կրօնապետ , ատենապետ , դիւանապետ : 19. Խոհակեր , մսակեր , խոտակեր , բանջարակեր , համողկեր :

24.

Պահանջուած բառերն են .

1. Պոչ , ծայր , գէս , տտուն , վարսամ , ծոպ , ագի , քղանցք : 2. Լեռ , սար , բլուր , հողակոյտ , գագաթ , գլուխ , հրուանդան : 3. Խինդ , բերկբանք , ցնծութիւն , հրճուանք , խայտանք , ժպիտ , ուրախութիւն , խնծիղ : 4. Հեզութիւն , հլութիւն , զուարթութիւն , ողջախոհութիւն , բարեսրտութիւն : 5. Հպարտութիւն , ծուլութիւն , հեղզութիւն , պղերզութիւն , զեղխութիւն : 6. Պայքար , կագ , քմբչամարտ , կռիւ , խաղմ , ռաղմ , պատերազմ , վէճ , վէգ , վսեր , մարտ :

25.

Մասնիկներով կազմուած բառերն են .

Անտեղի , մեծղի , մսեղի : Խորին , հնարին , ներքին , յետին : Շեշտակի , յանկարծակի , կողմնակի : Շինծու , պահծու , թափծու : Կոչնակ , խոտորնակ , կռնակ : Հովանի , մատանի , գաղտնի , սպեղանի : Մեռելոտի , չքոտի , ցնցոտի ,

ոսկրոտի : Ահարկու , բանսարկու , խնդրարկու : Գեղջուկ , հեղուկ , պաղուկ : Թխորակ , կարմրոբակ , դեղնորակ : Ծերունի , պահունի , գողունի , մանկունի : Աղգովի , սրտովի , շինովի , կծովի , գծովի : Ծնորհունակ , անմեղունակ , բարունակ : Սեւուց , ճերմկուց , դեղնուց : Տաշուք , մաշուք , մաղուք , քակուք , աւլուք : Կաղանդչէք , աւուրչէք , բերողչէք , միջնորդչէք , նաւողչէք : Նաւողչեայ , առհաւատչեայ : Խնդրուածք , բանուածք , խօսուածք , ջաղացք , լուացք , նեղուածք : Մաղթանք , խնդբանք , աղաչանք : Իշխան , լեսան , մական , ճոկան , տափան , հնձան : Ապրուստ , հագուստ , կապուստ :

26.

Համեմներ . — Մեխակ , պղպեղ , կինամոն , կոճապղպեղ :

Ոգեյից բմպեյի . — Օղի , գինի , գարեջուր , ճիճ , ապսեճ , գօնեազ :

27.

Մոլորակներ կը նշանակէ երկնային մարմին որ արեգակին շուրջը կը դառնայ . ինք իրմէ լոյսչունի , և արեւին լոյսով կը լուսաւորուի :

Մոլորակներ են փայլածու , արուսեակ , հրատ , լուսնբազ , երեսակ , ուրանոս , պիսիդոն , ինչպէս և մեր բնակած երկիրը :

28.

Մշակութեան գործիքներն են .

1. Բրիչը որով հողը կը փորեն , 2. բահը որով հողը տակն ու վրայ կ'ընեն , 3. տրմուխը որով

հողը կը քրքրեն , 4. լողքարը որով հողը կը յարդարեն , կը հարթեն , 5. արօրը որով հողը կը փորեն , ալօս կը բանան . 6. ցաքանը որով հողը կը քրքրեն , 7. մարկեղը (houe) որով թեթեւ մը կը փորեն , 8. խլիչը (extirpateur) որով խոտերը կը խլեն :

29.

Համաստեղութիւն կը նշանակէ խումբ հաստատուն լուսաւորներու որոնք առանձին ձեւեր ունին , և իբր թէ կը նմանին մարդու , կենդանիի , բոյսի , և այլն :

Զողիակոսի կամ կենդանակամարի վրայ կան տաներկու համաստեղութիւններ . խոյ , ցոպ , երկրաւոր , խեցգետին , առիւծ , կոյս , կշիռ , կարիճ , աղեղնաւոր , այծեղջիւր , ջրոս , մուկ :

30.

Ուսումներն ու գիտութիւնները կը բաժնուին հինգ խումբի .

Ա. Բնագանցական եւ բարոյական , (Աստուածաբանութիւն , իմաստասիրութիւն , հոգեբանութիւն , տրամաբանութիւն , իրաւագիտութիւն , քաղաքական տնտեսութիւն) :

Բ. Պատմական , (պատմութիւն , կենսագրութիւն , հնագիտութիւն , դրամագիտութիւն , հնաստութիւն , աշխարհագրութիւն , ազգագրութիւն , վիճակագրութիւն) :

Գ. Չափաբերական , (համարողութիւն , հանրահաշիւ , երկրաչափութիւն , եռանկիւնաչափութիւն , մեքենագիտութիւն , աստղաբաշխութիւն , նշանակ կամ դիպահամար = logarithme) :

Դ. Բնական եւ բնապատմական , (բնագիտութիւն , տարրաբանութիւն , հանքաբանութիւն , երկրաբանութիւն , բուսաբանութիւն , կենդանաբանութիւն , բժշկականութիւն , անդամազննութիւն , վիրաբուժութիւն , դեղագործութիւն և պայտարութիւն կամ անասնաբուժութիւն) :

Ե. Թարուն եւ սուտ գիտութիւն , (Ալքիմիա , կամ տարրախուզութիւն , աստեղանշմարութիւն , մոզութիւն , կախարդութիւն , և այլն) :

31.

1. Կենդանային մարմիններ . — Միս , ոսկոր , եղունգ , ծուծ , մազ , մորթ , եղջիւր , կաթ , պանիր , ճարպ , ոստրէ , մամուկ , բուրդ :

Կենդանիները կը ծնին , կը սնին , կը շնչեն , կը շարժին , կ'ապրին , կը մեռնին :

2. Բուսային մարմիններ . — Յորեն , ալիւր , հաց , բամպակ , ձէթ , ձիթապտուղ , ծաղիկ , ծառ , կինամոն , փայտ , պղպեղ , թէյ :

Բոյսերը կը ծլին , կը շնչեն , կը մեռնին , բայց ինքնակամ շարժում չեն կրնար ընել :

3. Հանքային մարմիններ : — Հող , քար , ագամանդ , սաթ , քարիւղ , երկաթ , ածուխ , քոք , ոսկի , մարգարիտ , և այլն :

Որոնք կեանք չունին , չեն շնչեր , չեն մեռնիր :

32.

1. Առակ կ'ըսուի պղտիկ պատմութիւն մը կամ մանրավէպ մը՝ որուն մէջ կենդանիներ՝ նոյն իսկ բոյսեր և քարեր՝ իբր թէ կը խօսին , կը շարժին , և որոնց կատարած կեղծ գործողութիւններուն

նպատակն է զուարճացնել կարգացողը և մարդկային թերութիւններն անոր առջև պարզելով՝ բարոյական դաս մը կամ խրատ մը տալ անոր :

2. Մեր մէջ հին առակախօսներն են՝ Ուղիւփ, Վարդան, Մխիթար Գօշ, Խիկար . իսկ նորերուն մէջ են՝ Պարտիզակցի Վահան վարդ., Գարբիէլ վրդ. Այվազովսքի, Սերովբէ վրդ. Գուշներեան :

3. Ուրիշ ազգերու առակախօսներն են՝ Լաֆօնթէն, Ֆլօրիան (Ֆրանսացի), Փեդրոս (Իտալացի), Քոխլով (Ռուս), Եզովբոս (Յոյն), Նասրէտտին (Թուրք), Լօզման (Արաբացի) :

33.

1. Արհեստներ . — Որսորդութիւն, ձկնորսութիւն, ոստայնանկութիւն, ներկարարութիւն, հացագործութիւն, շաքարագործութիւն, ատաղձագործութիւն, ոսկերչութիւն, թղթագործութիւն, թիթեղագործութիւն, երկրագործութիւն, հանքագործութիւն, շերամաբուծութիւն :

2. Արուեստներ . — Բժշկութիւն, դեղագործութիւն, ուսուցչութիւն, խմբագրութիւն, տպագրութիւն, մետաղագործութիւն :

3. Գեղարուեստներ . — Գծագրութիւն, նկարչութիւն, փորագրութիւն, վիմագրութիւն, լուսանկարչութիւն, անդրիագործութիւն, ճարտարապետութիւն, երաժշտութիւն, պար, թատերախաղ :

Կան նաև Դայուրեան ճիւղերը 1. Քերականութիւն, լեզուագիտութիւն, բանասիրութիւն . 2. Ճարտասանութիւն, բեմբասացութիւն : 3. Բանաստեղծութիւն .

34.

Մարտոզութեան գլխաւոր գործարանն է ստամոքսը : Մնունդը նախ բերնի մէջ կը ծամենք, կը մանրենք, լորձուցով կը թրջենք ու կը կլլենք, ըմբանէն կ'անցնի, որկորէն ստամոքս կ'իջնէ ուր հիւթի մը ազդեցութեամբ, կերակուրը կը լուծուի, և չորս հինգ ժամ վերջը գորշ ու միատեսակ խմոր մը կ'ըլլայ (խախաց) : Այս խմորը բարապան կամ սոր կոչուած ծակէն կը մտնէ աղեծոցը, հոն ալ լեզի հիւթի մը և պանկրատի հիւթին հետ խառնուելով՝ աղիքին մէջ կը մտնէ. այն ատեն ծծող անօթներ խախացէն կը ծծեն կ'առնեն սննդարար հիւթերը (մամաց) և կը խառնեն արիւնին : Անպէտ հիւթերը հետզհետէ թանձրանալով ու սեւնալով՝ կ'իջնեն նախաղիքին մէջ և սրբանէն դուրս կ'ելլեն իբրև աղբ :

35.

1. Բանաստեղծութիւն կը կոչուի այն արուեստը որով գրուածքի մը իմաստը՝ բարձր, բառերը՝ ընտիր, լեզուն՝ խնամուած կ'ըլլան, և՛ վսեմ ու կենդանի նկարագրութեանն ու գեղեցիկ բացատրութեանը շնորհիւ՝ գրութեան առարկան պատկերի պէս կ'երեւայ կարդացողին :

2. Արձակ է այն գրութիւնը՝ որ չափով ու յանգով գրուած չէ :

3. Ոտանաւոր կ'ըսուի այն գրուածքը՝ որուն մէջ վանկերը որոշ խումբերու բաժնուած են և սողին ծայրի բառերը գրէթէ մի և նոյն հնչումը ունին : Ոտանաւոր գրելու արուեստը կ'ըսուի տաղաբանութիւն :

4. Գ. Նարեկացի, Հ. Արսէն, Պ. Դուրեան, Թ. Թէրզեան, Մ. Ա. ճէմեան, Ա. Մատուրեան, Ալիփասլան : 400. Ուշեցոյց

36.

Հարցումներուն պատասխաններն են .

1. Քերականութեան մէջ թիւը երկուք է : 2. Հոլովը վեց է : 3. Մասն բանին տասն է : 4. Գոյականը երկու տեսակ է : 5. Ածականը հինգ տեսակ է : 6. Բայը նոյնպէս՝ հինգ տեսակ : 7. Շաղկապը եօթը տեսակ . (ժամանակի , պատճառի , հակադրութեան , բաղդատութեան , եղանակի , թէութեան , քանակութեան) : 8. Դերբայը՝ երեք տեսակ : 9. Մակբայը՝ ինը տեսակ : 10. Միջարկութիւնը 14 տեսակ (Տես Տարրական Քերականութիւն , էջ 47 կանոն 124) :

37.

Մարդկային կմախքը միևեքեւ 250 ոսկոր կրնայ ունենայ , որոնց գլխաւորներն են .

1. Ճակատ : 2. Գագաթոսկր : 3. Քունկոսկր : 4. Ծործորոսկր : 5. Վերի կզակ : 6. Վարի կզակ : 7. Անրակ : 8. Վզի ողեր : 9. Բազկոսկր : 10. Ուսոսկր : 11. Կրծոսկր : 12. Կողեր : 13. Ճաճանչոսկր : 14. Ափ և մասներ : 15. Դաստակ : 16. Ողնաշար : 17. Կոնք . 18. Բարձ կամ զըտտոսկր : 19. Ուրք : 20. Կոճ : 21. Ոտքի դաստակ : 22. Ոտքի մասներ : 23. Կրունկ :

38.

1. Շերամը անշուք՝ ճերմակ թիթեռ մ'է որ մարդուս շատ օգտակար է , ասոր համար շերամը կը բուծանեն , մանսուանդ Հնդկաստան , Փոքր Ասիա (Պիլէճիկ , Պրուսա , Էայն) : Բուն հայրենիքը Չինաստան է և հին ատեններ մեծազին մետաքսը Չինաստանի գլխաւոր բերքն էր : 2. Դա-

րուն , երկու Յոյն կրօնաւորներ շերամին ձուերը սնամէջ դաւազաններու մէջ դնելով՝ Պոլլիս բերին , ուրկէ ալ տարին Յունաստան , Իտալիա , Ֆրանսա :

2. Շերամին հունտը մանր հատիկ մ'է , որ ձու կ'ըսուի . այս հաւկիթէն կը ծնի թրթուր մը , որ հետզհետէ կը մեծնայ և մինչև մէկ ամիս 3—4 հարիւրորդամէթը կ'աճի և չորս անգամ կը փոխէ խորիւր : Յետոյ երեք չորս օրուան մէջ բոժոժ կը շինէ և անոր մէջ կը մնայ . այն ատեն կը կոչուի հարսնուկ : Բոժոժին մէկ կողմը ծակելով դուրս կ'ելլէ իրեւ քիթեռ : Որձ կամ արու թիթեռը բոժոժէն կամ խոզակէն դուրս ելլելուն , կը սկսի էգը փնտռել : Մէն մի էգ 500ի չափ ձու կը ծրտէ , և անկէ ետքը , թէ՛ արուն և թէ՛ էգը կը մեռնին :

3. Շերամին որդը կը սնանի թութի տերեւով : Ան կը պատրաստէ մետաքսը , որ առուաւորի և ճարտարարուեստի շահաբեր նիւթ է :

39.

Անաւասիխ քանի մը առածներ (*) .

1. Ածան հաւը կոկոսան կ'ըլլայ . — Բան դիտցողը , արժանիք ունեցողը , չի կրնար ծածկել իր արժանիքը :

2. Վազան ձիւն իր կերը կ'աւելցնէ . — Աշխատող մարդը աւելի կը շահի և հանգիստ կ'ապրի :

3. Գլուխը քարը հիմ ջի բուներ . — Այն որ յաբատեութեամբ չ'աշխատիր , և շուտ շուտ իր գործը , զբաղումը , պաշտօնը կամ տեղը կը փոխէ , անիկա չի կրնար հարտանալ :

(*) Դասատուն կը պահանջէ որ աշակերտներն ալ զրին ուրիշ առածներ և անոնց իմաստը տան :

4. Լեցուն հասկը գլուխ ջի տնկեր . — Բան գիտցողը լուրջ ու համեստ կ'ըլլայ :

6. Ես աղա , դուն աղա , ջաղա՛ցքք ով աղայ -
— Եթէ ամէն մարդ հանգիստ ընել ուզէ , պարտաք նստի՛ր՝ ո՛վ պիտի աշխատի , բան սորվի , ո՛վ պիտի հոգայ ապրուստն ու սնունդը որուն պէտք ունի :

7. Տունը սատանայ , դուրսը քահանայ . — Ներքին կեանքին մէջ չարութիւն կ'ընէ , իսկ դրսէն շատ բարի կ'երեւայ :

40.

Առողջապահութեան գլխաւոր պայմաններն են .

1. Չափէն աւելի ուտելէ ու խմելէ և ամէն տեսակ շուայտութենէ զգուշացիր :
2. Անմարսելի կերակուրներ մի՛ ուտեր :
3. Կերած տեղդ , գործելու և պառկելու սենեակդ միշտ մաքուր օդ գտնուի . ամառը՝ միշտ , իսկ ձմեռը ստէպ բա՛ց պատուանդ :
4. Յանկարծական ցրտառութենէ զգուշացի՛ր :
5. Քրտընած՝ պաղ ջուր մի՛ խմեր :
6. Սաստիկ տաքութենէ զգուշացի՛ր :
7. Չգաւարանքդ չափաւոր գործածէ . մութին մէջ կամ շատ նուրբ աշխատութիւններով աչք մի՛ յոգնեցներ :
8. Ուժէդ վեր գործ մի՛ ըներ . ծանր բան մի՛ վերցներ :
9. Քեզի չվերաբերող գործերու , կռիւներու մէջ մի՛ նետուիր :
10. Եթէ առողջութիւնդ խանգարի , բժիշկի դիմէ անյապաղ , և անոր խրատին անսա՛ :

41.

Առակներու խորագիրն ու անոնց բարոյականը -
(Տե՛ս Ծաղկաքաղ Հաւաքածոյ , 170 Հրատարակութիւն Ս. Դաւթեանի) :

Աքաղաղ եւ մարգրիտ . — Տգէտ մարդը չի կրնար բանի մը օգտակարութիւնը հասկնալ :

ձգուսն ու մրջիւն . — Ծոյլ ու դատարկ տղան , երբ ծերութեան հասնի , թշուառ կ'ըլլայ :

Տղայ եւ մեղու . — Անհորձ մարդը իր տգիտութեան պատիժը կը կրէ վերջապէս :

Մանուկ եւ օձ . — Չգիտցած բանիդ մէջ մի մտնիր :

Մեղուն ու աղանիւն . — Երբ բարիք ընես , փոխարէնը կը գտնես :

Կատու եւ սոխակ . — Ի՛նչ օգուտ ունի շատ գիտութիւնը , եթէ չես կրնար արժեցնել :

Մուկն ու կովը . — Պարծենկոտ մի՛ ըլլար :

Ընկուզի ծառք . — Հպարտացողը կը գղջայ :

Հովիւ ու մոծակ . — Բարիք ընողը երբեմն ալ չարիքով կը վարձատրուի :

Հէղեղ ու վտակ . — Ամբարտաւան ու մեծախօս մարդուն վախճանը շուտ կուգայ :

Դաշտի ծաղիկ . — Լաւ ընկերներ ընտրելու է :

Գիւղացին ու աղուես . — Խելացի մարդը լաւ գիտէ իրեն օգուտ մը հանել ամէն առիթէ եւ տգէտներուն անչա՛ խրատէն չի խաբուիր :

Երկու ճնճղուկներ . — Եթէ բարիք ընել կ'ուզես , ջանա՛ ժամանակին հասցնել պէտք ունեցողին :

42.

1. Զերմաչափը բնագիտական գործիք մ'է , որով տեղի մը կամ մարմինի մը տաքութեան աստիճանը կ'որոշուի : Զերմաչափը կը բաղկանայ ապակիէ՝ երկու ծայրը գոց և մէկ ծայրը ուռած բարակ խողովակէ մը , որուն մէջ սնդիկ դրուած

կայ . քանի՛ օդը տաք ըլլայ , մեղիկը կ'ընդլայնի
 և հետեւաբար կ'երկննայ խողովակին մէջ , որուն
 դուրսի կողմը հաւասարաչափ աստիճաններ նշա-
 նակուած են : Զերմաչափին (հարիւրամասնեային)
 մէջ զերօ աստիճանը կը համապատասխանէ հալոյ
 սառի բարեխառնութեան , իսկ եռացող ջուրինը
 կը ներկայացուի հարիւր թիւով կամ աստիճանով :

2. Օդապարիկը կերպասէ կամ ուրիշ անթա-
 փանց նիւթէ մը շինուած գունտ մ'է , որուն մէջ
 կը լեցնեն օդէն թեթեւ կազ մը (օրինակ ջրածին) ,
 և որ կրնայ օդին մէջ բարձրանալ : Գունտին կը
 կցուի նաւակ մ'ալ , որուն մէջ կը նստին մարդիկ
 (օդանաւորդ) :

Օդապարիկին հնարին են Ստեփան և Յովսէփ
 Մոնկուֆիէ անուն Գաղղիացիները (1783) :

43.

1. Ժխտական շինող նախադաս մասնիկներն են
 ան , ամ , ապ , տ , ջ , տժ կամ դժ . Օրինակ՝ ան-
 խելք , ամբարիշտ , ապերախտ , սգէա , չոես ,
 սժգոյն , դժգոհ :

2. Ածանցական մասնիկ կ'ըսուին այն գերբը ,
 որ արմատ բառի մը ծայրը (սկիզբը կամ վերջը)
 կը կցուին , և անոր իմաստը քիչ կամ շատ կը
 փոխեն . ինչպէս , խնձոր բառին ենի մասնիկ կը
 կցենք (խնձորենի) և կը նշանակէ խնձորի ծառ :

Ծառ բառին կը կցենք աստան , կ'ըլլայ ծա-
 ուստան և կը նշանակէ շատ ծառ եղած տեղ , ևն :

3. Բարդ կ'ըսուի այն բառը , որ երկու արմատ
 բառերէ կազմուած է . երբ բառի մը ածանցական
 մասնիկ մը կցենք կ'ըլլայ ածանցեալ բառ :

4. Յետադաս ածանցական մասնիկներն են -
 ական , այիւն , աւոր , ուոր , ուետ , եղէն , էայ կամ է ,
 էան , էդ , ուտ , ենի , ուն , ստ , կտ , որդ , ոց , աճոց ,
 արան , ստան , նոց , ցի , եցի , ցու , իկ , ակ , ուկ ,
 ստ , ուհի , անուշ :

Ածանցական մասնիկներ են նաև .

Գին , եղի , ի , ին , կի , ծու , նակ , նի , սոի ,
 ու , որակ , ունի , ուց , ջէք , պան :

Ան , անք , ած , աջ , ում , ուքիւն , ուստ , իւն ,
 էստ , ուցք , ոյք , ոյց , ունդ , ուրդ , էայ , ուք ,
 էք , ող , իջ , օն :

Գ. ԳԼՈՒԽԻՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

1. Գիծերուն տեղ յարմար բացարձակ կամ դա-
 սականը դրի .

1. Մէկ տարիին մէջ կայ տասներկու ամիս ,
 յիսուն երկու շաբաթ , երեք հարիւր վարսունը հինգ
 օր : 2. Մէկ օրը կ'ընէ քսանը ջորս ժամ , մէկ
 ժամը վարսուն վայրկեան , ու մէկ վայրկեանը
 վարսուն երկվայրկեան . ուրեմն մէկ ժամն է օր-
 ուսան մեկ քսանը ջորրորդ մասը , մէկ վայրկեանը
 մեկ ժամուան վարսուներորդ մասն է , և երկվայր-
 կեանն ալ վայրկեանին մեկ վարսուներորդ մասը :

3. Ս. Ծնունդի տօնը կուգայ յունվարի վեցերորդ
 օրը : 4. Մեկ բերան ունինք , երկու ականջ , եր-
 կու աչք , երկու ձեռք . մէն մի ձեռք կազմուած
 է հինգ մասներէ : 5. Եօրջ մահացու մեղքեր կան
 և եօրն առաքինութիւն : 6. Երաժշտութեան մէջ
 եօրջ ձայնանիշ կայ : 7. Ուրբաթը շաբթուան վեց-

երորդ օրն է : 8. Թուաբանութեան մէջ ջորս հիմնական գործողութիւն կայ : 9. Միջինքը մեծ պահքի քսանը ջորսերորդ օրն է : 10. Տասը մասն բանի կայ քերականութեան մէջ : 11. Ածականը երրորդ մասն բանին է : 12. Եօրը ձայնաւոր գիր կայ այբուբենին մէջ և քսանը ինը բաղաձայն : 13. Մէկ ֆրանքը կ'արժէ հարիւր սանդղիմ : 14. Բենիամին՝ Յակոբ նահապետին տասներկուերորդ օրդին էր :

2. Գոյականներուն յարմար ածականներ տուի .

Ազնիւ տղայ , մեծ գլուխ , զարդարուն գըլխարկ , ճերմակ թաշկինակ , օգոււէտ գեղ , խորամանկ աղուէս , օգտակար դաս , բարի մարդ , քարեձէ կօշիկ , սուր դանակ , հանգստաւէտ տուն , բարձր զագաթ , յքեղ բնութիւն , աշխատասէր աշակերտ , հոշակաւոր բժիշկ , գորտլագութ մայր , անուշահոտ վարդ , աղօտ լուսին , կիզիչ արեգակ , զուարճալի պատմութիւն , թանկագին ադամանդ , փայլուն կրակ , կատաղի առիւծ , խոնաւ օդ , հասուն տանձ , օթեկ հաց , մութ բանտ , պաղ հով , բարձր ճակատ , կրակոտ նայուածք , զարդարուն պարտէզ , ալեկոծ ծով , նաւարկելի գետ , անուշ ջուր , սև մեղան , կարծր երկաթ , արագընթաց ձի , համբերատար էջ , բարեւեր հող , պըտղատու ծառ :

3. Ածականներուն քով գոյական մը դնելով խօսք մը շինեցի .

Անկեղծ բարեկամ , ծանր քաղ , գեղեցիկ տղայ , կակուղ սպունգ , վայրենի խող , կանաչ խոտ , փայլուն կրակ , փոքր տուն , մաքուր աման , թաց

տախտակ , խիստ մարդ , մեղմ օդ , աշխատասէր աշակերտ , չոր ծառ , կարծր քար , սրածայր գլուխ , ուղիղ ճամբայ , խոր փոս , գո՛հ սիրտ , համեղ կերակուր , ծոյլ տղայ , կոր գիծ , անհամալցան , ախորժելի պատմութիւն , ապերախտ ծառայ , թուխ կին , գիտուն մարդ , աղէկ թուղթ , կարմիր վարդ , խարտեաշ մաղ , ընտիր մեղան , սիրելի քոյր , հաստ չուան , ճերմակ փետուր , հեղ պատանի , խուլ ականջ , կտոր զնտակ , օգտակար կենդանի , խորամանկ աղուէս , անարկու ձայն , խոնաւ հող , անշարժ կալուած , հանդարտ ծով , ճարտար բժիշկ , թթու պտուղ , նիւար մարդ , գաղտնի սէր , ուրախ դէմք , առատ ջուր , ստախօս տղայ , հասուն պտուղ , թարմ հաց , դառն արտասուք , քառակուսի տուփ :

4. Ածականներուն քով դրի երկերկու յարմար գոյականներ .

Ազնիւ սիրտ , ազնիւ ծառայ | Կարծր քար , կարծր մարմին | Կանաչ խոտ , կանաչ տերեւ | Խիստ վարմունք , խիստ բնաւորութիւն | Գաժան դէմք , դաժան նայուածք | Անպատիւ կեանք , անպատիւ մարդ | Նուիրական մատեան , նուիրական տօն | Ուժգին փոթորիկ , ուժգին հով | Թարմ հաց , թարմ միս | Համր աղջիկ , համր լեզու | Ծնորհալից զաւակ , շնորհալից նայուածք | Խոր անկիւն , խոր լուծիւն | Քաղցր լեզու , քաղցր դէմք | Փափուկ մորթ , փափուկ մարմին | Հաւատարիմ ծառայ , հաւատարիմ բարեկամ | Ապերախտ աշակերտ , ապերախտ տղայ | Զուտ օղի , զուտ մետաղ | Սաստիկ բարկու-

Թիւն , սաստիկ փոթորիկ | Դառն ժպիտ , դառն պտուղ | Տկար գաղափար , տկար կազմ | Երկչոտ նսպաստակ , երկչոտ կրեայ | Առատ անձրեւ , առատ հաց | Վսեմ տեսարան , վսեմ խօսք | Յուրտ ձմեռ , ցուրտ հով :

5. Առարկայի անունները փոխեցի եակի անուններու .

Թանկագին բարեկամ , օգտակար միջատ , երկչոտ տղայ , վտանգաւոր անասուն , անաչառ դատաւոր , առաւօտեան աքաղաղ , լուրջ կին , առաքինի աղջիկ , կարճ մարդ , ճերմակ շուն , կասկածոտ ընկեր , ճարտար բժիշկ , հեռաւոր բարեկամ , կարմիր ձի , սուտ վկայ , զուարթ մանուկ , քաղցր խօսակից , սիրուն գառնուկ , լուռ ու խաղաղ ճամբորդ , նշանաւոր քաղաքացի :

6. Էակի անունները առարկայի անուններու փոխեցի .

Սուտ աշխարհ , կեղծաւոր խօսք , սպիտակ ձիւն , տոգոյն երես , կրակոտ նայածք , հաւատարիմ սիրտ , գեղեցիկ պատկեր , պարկեշտ վարմունք , աշխոյժ բնաւորութիւն , հեռաւոր երկիր , անկեղծ զգացում , առաքինի գործ , կարմիր թուշ , խարտեաշ մաղ , զուարթ դէմք :

7. Բառերուն ուրիւն մասնիկը ջնջեցի .

Առաքինի , մանուկ , յաղթանակ , պարտք , զգաստ , շուշ , հպարտ , ծանր , իշխան , դառն , նուրբ , սուրբ , Քրիստոնեայ , հերետիկոս , բողոքական , կաթողիկ , յայտարար , պատգամաւոր , խայտառակ , շահախնդիր , ծեր , երանի , պարզ :

մեծ , ազնիւ , շիւ , խուլ , դուրթ , կծծի , ագահ , որկրամու , ողջախոհ , բղջախոհ :

8. Բառերուն կցեցի ուրիւն մասնիկը .

Անմտութիւն , անպատեհութիւն , փայլունութիւն , շքեղութիւն , շփոթութիւն , վտանգաւորութիւն , զոռոզութիւն , հպարտութիւն , վեհանձնութիւն , պարկեշտութիւն , տգեղութիւն , սակաւութիւն , յաջողութիւն , քրիստոնէութիւն , հրէութիւն , առաքելութիւն , առաքինութիւն , հանճարեղութիւն , քերականութիւն , պաշտօնէութիւն , պատշաճութիւն , ստուգութիւն , իրականութիւն , Աստուածութիւն , դառնութիւն , զուարթութիւն , ժիրութիւն , բարութիւն , զանազանութիւն , արդարութիւն , ճշգրտութիւն , եկեղեցականութիւն , կրօնաւորութիւն , պատրիարքութիւն , եպիսկոպոսութիւն , կաթողիկոսութիւն , պերճութիւն , պետութիւն , հաստատութիւն , էութիւն , հարսնութիւն , փեսայութիւն , բնութիւն , ազնուութիւն , հաւատարմութիւն :

9. Ածականները գոյականի փոխուած են .

Նղբայրական սէր , յաւիտենական ճշմարտութիւն , մայրական խնամք , յանցաւոր մարդ , մանկական խաղ , գիշերային մթութիւն , տղայական անմեղութիւն , կրակոտ վրէժխնդրութիւն , հայրական ծերութիւն , մայրական բարեսրտութիւն , թթու քացախ , եղբայրական շնորհ , երկնային կապուտութիւն , չար դեւ , հրաշալի գեղեցկութիւն , հիւրասէր Տաճիկ , կառավարական կեղւորոն , կնոջական ազնուութիւն , փափուկ աղջիկ , պարզ գեղջուկ , ընտանեկան համեստութիւն :

10. Դերանունները յարմար հոլովներով դրի .

1. Հայրս քեզ կը սիրէ :
2. Տղան ինձմէ կը վախնայ :
3. Եղբայրս զանոնք հրաւիրեց :
4. Քոյրս քեզ մեր տունը կը հրաւիրէ :
5. Վիշտ պլլուեցաւ ու կը համբուրէր զիս :
6. Դուք մոռցաք մեզ :
7. Ձեզ հիւանդ կը կարծէի :
8. Ձանոնք մխիթարելու գացի :
9. Քեզ հոն տեսայ :
10. Աղէկ ընդունեցինք զանոնք :
11. Ձեզմէ գիրք մը պիտի ուզեմ :
12. Եղբայրդ ծեծեց զիս :
13. Գիրքերը կը զուարճայնեն մեզ :
14. Ես անկէ չառի :
15. Քրիստոս ազատեց մեզ :
16. Ան բաժնուեցաւ ինձմէ :
17. Հօրաքոյրս սրդողեցաւ ինձի դէմ :
18. Մի՛ վախնար ինձմէ :

11. Յոքնակիի վերածեցի խօսքերը .

Գառնուկները կը մայնն, կովերը կը բառաչեն, ձիերը կը վրնջեն, էջերը կը զուան, շուները կը հաչեն, կատուները կը նուան, դեղձանիկները կը դայլայլեն, սոխակները կը գեղգեղեն, զայլերը կ'ոռնան, առիւծները կը մռնչեն, օձերը կը սուլլեն, ճանձերը կը բզզան, դրօշները կը փողփողեն, կրակները կը վառին, կը փայլին և կը մարին, առուակները կը դդջեն, պայտառները կը լուսնն ձիերը, դուք կը զարմանայիք, մենք կը խօսէինք և դուք կը լսէիք, անոնք կը խաղան և դուք կ'աշխատիք, կը փափաքինք որ փորձէք այս գրիչները, պիտի նուազին, պիտի խեղդուէիք, և մենք փորձեցինք ձեզ ազատել . կ'աղաչենք, կ'աղաչէինք, աղաչեցինք, պիտի աղաչենք մօբերնուս որ մեզի հրաման տայ պտտելու, սպասուհիները կ'աւլեն սանդուխները, պահապանները թող լաւ հսկեն :

12. Եզակիի փոխեցի խօսքերը .

Գործաւորը կը սրէ իր գործիքը . Աքաղաղը կը խօսի . Սպասուհին կոտրեց պնակը . Խոհարարը կը համեմէ աղցանը . Ծոյլ աշակերտը կը սիրէ խաղը և կ'ատէ ուսումը . Կը սիրեմ ու կը մշակեմ ծաղիկը . Միրուն փոքր ծաղիկ, ինչ ալ անուշ կը բուրես . Այս շունը քեզ կը սիրէ և դուն կը ծեծես զայն . Տղա՛ս, օ՛ն, խաղա՛, վազէ՛, բայց շատ աղմուկ մի հաներ . Մարդ կը կտրէ, կը տաշէ, կ'աղայ, կը թրէ, կ'եփէ, բայց չ'ստեղծեր և բնաւ չպիտի ստեղծէ, ամէնէն մեծ հանձարը ճանձ մը անգամ չի կրնար ստեղծել . Մի վստահիր անոր որ չի վստահիր մարդու :

13. Խօսքերն ամբողջացուցի առաջինին համեմատ .

1. Մարդ կը քալէ, կը վազէ, կ'ելլէ, կ'իջնէ, կը մագլցի, կը սահի, կը սողայ, կը լողայ, կը խոյանայ, կ'ուտէ, կը լամէ, կ'երթայ, կուգայ, կ'ապրի, կը մեռնի :

2. Ո՛վ մարդ, դուն միշտ քալած ես, վազած ես, ելած ես, իջած ես, մագլցած ես, սահած ես, սողացած ես, լողացած ես, խոյացած ես, կերած ես, լամած ես, գացած ես, եկած ես, ապրած ես, մեռած ես :

3. Ո՛վ մարդ, դուն միշտ պիտի քալես, պիտի վազես, պիտի ելլես, պիտի իջնես, պիտի մագլցիս, պիտի սահիս, պիտի սողաս, պիտի լողաս, պիտի խոյանաս, պիտի ուտես, պիտի լամես, պիտի երթաս, պիտի գաս, պիտի ապրիս, պիտի մեռնիս :

4. Սկիզբէն ի վեր քալեցիր, վազեցիր, ելար .

իջար , մագլցեցար , սահեցար , սողացիր , լողացիր , խոյացար , կերար , խմեցիր , գացիր , եկար , ապրեցար , մեռար :

5. Ո՛վ մարդ , քալէ՛ , վազէ՛ , ելի՛ր , իջի՛ր , մագլցէ՛ , սահէ՛ , սողա՛ , լողա՛ , խոյացի՛ր , կե՛ր , խմէ՛ , գնա՛ , եկո՛ւր , ապրէ՛ , մեռի՛ր :

6. Ո՛վ չի գիտեր թէ ես պիտի քալեմ , պիտի վազիմ , պիտի ելլեմ , պիտի իջնեմ , պիտի մագլցելիմ , պիտի սահիմ , պիտի սողամ , պիտի լողամ , պիտի խոյանամ , պիտի ուտեմ , պիտի խմեմ , պիտի երթամ , պիտի գամ , պիտի ապրիմ , պիտի մեռնիմ :

14. Հարցումներուն պատասխանեցի .

Գրիչով կը գրեն , դմելինով կը տաշեն , մատիտով կը գծեն , դանակով կը կտրեն , ասեղով կար կը կտրեն , խթանով կը քալեցնեն եղները , մուրձով երկաթ կը ծեծեն , լողարանով կը լողան , սայլակով բեռ կը տանին , բանալիով դուռ կը բանան , կանգունով կը չափեն , կշիռով կը կշռեն , երկանաքարով ցորեն կ'աղան , սանդուխով վերի յարկը կ'ելլեն , ունելիով կրակ կը բռնեն , փքոցով կրակ կը փչեն , հողմահարով կը հովահրեն , ջահրակով բուրդ կը մանեն , իլով բուրդ կ'ողորեն , նազուկով դերձան կը փաթթեն , ձգախէժով կը մաքրեն մատիախ բիծեքը , բահով հողերը կը հերկեն , բրիչով հողը կը փորեն , մանգաղով խոտ կը հնձեն , մկրատով կը կտրեն , պատառաքաղով կերակուր կ'ուտեն , դգալով ապուր կը խմեն , չերեփով կերակուր կը լեցնեն , դերձանով կար կը կտրեն , բուրդով կերպաս , գուլպայ , անկողին կը շինեն . դոյլով ջուր կը հանեն հորէն , ցնցուղով պարտէզ կը ջրեն :

15. Խօսքերը ժխտականի փոխեցի .

1. Ո՛վ չի տեսներ զիս : 2. Նշան չի լսեր քու ձայնդ : 3. Ո՛րչափ չես ուտեր : 4. Այսօր զուարթ չեմ տեսներ ձեզ : 5. Մի՛ խաղաք շարունակ : 6. Դասատուն ձեզ չկանչեց : 7. Շուտ մի ըներ : 8. Ասեղով փայտ չե՞ն կտրեր : 9. Ո՛վ չէ կերեր : 10. Այդ բանն ես չըրի : 11. Ծովը չի փրփրիր : 12. Մերթ չես որոտար , մերթ չես ամպեր , մերթ չես մթններ մուսյլ , մերթ չես տեղար անձրեւ : 13. Բժիշկը հիմա չի գար : 14. Մի՛ տանիր մեզ փորձութեան : 15. Անպատում վիշտ մը չեմ զգար : 16. Մի՛ ուտեր , մի՛ լսեր , մի՛ պատուեր , մի՛ քալէք , մի՛ առնէք , մի՛ ողբաք , մի՛ ըլլար , մի՛ բերեր , մի՛ տանիր , մի՛ քաշեր , տեսած չեմ , մի՛ թողուր , մի՛ բրդեր , չի զարներ , մեռած չէ :

16. Խօսքերը հաստատական քրի .

1. Քեզի նման քիչեր տեսած եմ : 2. Մտիկ ըրէք անոր խօսքին : 3. Միթէ պիտի ուզէ : 4. Կը կարծեմ թէ կը մերժէ : 5. Արդեօք պիտի լսե՞մ քու ձայնդ : 6. Շատ հեռու գացէք : 7. Իմ քովս եկուր : 8. Թող ձաթի : 9. Ըաթէ՛ : 10. Երեսէ ձգեցէ՛ք զինքը որ մեռնի : 11. Կ'ընդունիս , այնպէս չէ : 12. Վէպ կը կարդա՞ք : 13. Ինչո՞ւ թարգմանած էք : 14. Պիտի կարդա՞ս Աւետարան : 15. Կը կարծե՞ս թէ բարիք պիտի ծնի այդ աշխատութենէդ : 16. Կրնամ հասնիլ ետեւէդ : 17. Լսէ՛ , 18. Տարէ՛ք , կրնամ իրմէ զուրկ մնալ : 19. Այս տղե՛կն ալ կը հոգար : 20. Կարկտան կ'ուզէ՛ք :

17. Բառերուն տեղ նոյն նշանակութիւնը ունեցող ուրիշ բառեր գտայ .

մը զոր կը խմենք : 16. Կենդանիներուն ամէնէն վեհանձնը : 17. Այն զգայարանը՝ որով կը հոտտենք : 18. Այն կարապին՝ որուն վրայ կը ճաշենք : 19. Ապրելէ դադրիլ : 20. Այն աստղը՝ որ աշխարհ կը լուսաւորէ և կը տաքցնէ : 21. Տարիքը առած կին : 22. Եփած կաթին վրայի մասը : 23. Համակրութիւն : 24. Շէնք մը՝ որով ծովու վրայ կը ճամբորդենք : 25. Հանքային նիւթ՝ զոր կերակուրին մէջ կը դնեն : 26. Նիւթ մը՝ որով թուղթ կը փաքցնեն : 27. Նիւթ մը՝ որով փայտը կը փաքցնեն : 28. Խոհանոցի աման մը կոթով՝ որուն մէջ ձուկ , պատինճան , հաւկիթ , ձկնականոց (միտիա) և ուրիշ ուտելիքներ կը տապկեն :

21. ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ կամ **ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ**

Գիծերուն տեղ պատշաճ բառը դրի (էջ 187).

Մեղրի պէս անուշ . կաթի պէս մերմակ . քարի պէս կարծր . առիւծի պէս վեհանձն , վարդի պէս անուշահոտ . արիւնի պէս կարմիր . շունի պէս հաւատարիմ . աղուէսի պէս խորամանկ . հրեշտակի պէս անմեղ . օձի պէս խորագետ . սպակիի պէս քափանցիկ . ուկրիանոսի պէս ընդարձակ . ջուրի պէս դիւրահոտ , ջինջ . գնտակի պէս կյոր . սողոմանի պէս իմաստուն . բուրդի պէս կակուղ . արեւու պէս պայծառ . քացախի պէս թթու . ասեղի պէս սուր . սոխակի պէս քաղցրամայն . հայելիի պէս փայլուն . Բէլի պէս հսկայ . Մամփոսնի պէս ուժով . աղաւնիի պէս հեզ . ծովու պէս ծաւալուն . ձիւնի պէս մերմակ . ոսկիի պէս փայլուն . բամբակի պէս կակուղ . կապարի պէս ծանր . փետուրի պէս թեթեւ . Յորի պէս համբերող . օդի պէս թեթեւ . Իշու պէս յամառ :

22. Բառերուն հակաւիշք գտայ (էջ 189).

Խոհարհ , բութ (դուլ) , ճշմարտախօս , անլի , երեկոյ , խօսիլ , օրհնել , մեռնիլ , խնդալ , մարել , վարձատրել , ուտիք , մօտենալ , բռնել , կապել , գոցուել , ծաղկիլ (փթթիլ) , վերջ , առելութիւն , սատանայ , ընդունիլ , աշխատասիրութիւն , քաղաքակիրթ , գովել , սիրելի , շոյլ , գոռոզ , հաստատական , լաց , առողջ , արի (անվեհեր) , անարժան , հակակարծիք , լեցուն , կանգնել , կեղծաւոր , ապերախտ , խստասիրտ , ամիոփել , դրժբախտ , խնդապին , անվստահ :

23. Շեղագիր բառերուն ներհակը դրի եւ միաներն այ յոքնակի քրի (էջ 190) .

1. Անախորժ յիշատակներ :
2. Անօգուտ միջատներ :
3. Հայն կօշիկներ :
4. Անհաւատարիմ ծառաներ :
5. Խակ պտուղներ :
6. Մեր փաստաբաններ :
7. Տխուր պատմութիւններ :
8. Անպտուղ ծառեր :
9. Մնացարժ մարդեր :
10. Բարի տղաներ :
11. Թաց լաթեր :
12. Նիհար կիներ :
13. Երիտասարդ դասատուներ :
14. Հլու աղջիկներ :
15. Վատ զօրականներ :
16. Հաստ ձղօտներ :
17. Մուրի տղաներ :
18. Թթու ինձօրներ :
19. Մեղաւրի տղաներ :
20. Գեղեցիկ դէմքեր :
21. Անհաստ մարդեր :
22. Անմշակ արտեր :
23. Մութ սենեակներ :
24. Հայն անցքեր :
25. Զօրաւոր միտքեր :
26. Դժուար դասեր :
27. Թեթեւ հիւանդութիւններ :
28. Թարմ հացեր :
29. Բարձր տուններ :
30. Անօր ամպեր :
31. Սուր զմեւրիներ :
32. Կոյր աչքեր :
33. Սիրելի վարքեր :
34. Հացող երախաներ :
35. Դանդաղ (անփոյթ) աշակերտներ :

24. Բառերուն հակադիրքերը գտայ (էջ 182).
 Համակարծիք, խռովութիւն, համեղ, պարսաւ, անմահ, անարժան, շքեղ, արի, հպարտութիւն, բղջախտնութիւն, անկասկած, մերժել, տխրիլ, անկարգ, գծուծ, վերջին, վսեմ, զատ, ամուսնացած, անմիտ, շինել, խոնարհ, փոքրօգի, գիտութիւն, ցորեկ, յիշել, առնել, սէր, ամբարիշտ, հաստատուն (կայուն), ժամանում, անփորձ, նեղ, անհամբեր, պահանջք, մուտք, աւելնալ, տրամիլ, կատակերգութիւն, թեթեւաբարոյ, անբզգայ, անընական, պատասխան, վերցնել, օրհնել, բերել, խաղաղութիւն, քնքուշ, յարձակիլ, լքել, ձախող, կորսնցնել, զրկուիլ, սաստել, կանգնում, հպատակիլ, կապել, հնազանդիլ (անսալ), ամբողջ, հոգեւոր, մեռնիլ, անսովոր, խիստ, հակակրօնութիւն:

25. ԲԱՂԳԱՏՈՒԹԻՒՆ կամ **ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ**
 Գիծերուն տեղ դրի պատշաճ բառը (էջ 194).
 Մեղուի պէս աշխատաւոր. Կրեստի պէս հարուստ. բարակի պէս արագընթաց, մարմարիտնի պէս պող. մեռելի պէս անշարժ. աւազի պէս մանր. գառնուկի պէս անմեղ. ալիքի պէս փրփրած, յուզուած. կրիայի պէս դանդաղ. Յովսէփի պէս գեղեցիկ. ձպուռի պէս շատախօս, նապաստակի պէս վախկոտ. մազի պէս բարակ. յարգի պէս քերեհ. Աբրահամի պէս աստուածավախ. Ներոնի պէս անգուր. ձուկի պէս համր. սնդիկի պէս արագասահ. երազի պէս վաղանցիկ. Եզրբոսի պէս տգեղ, կուգ. Կայէնի պէս անգուր. վազրի պէս կատաղի, անագորոյն: — պէս դիրքաբարբոք. շանթի պէս արագ. կովի պէս դանդաղ. ստուերի պէս քերեհ. տերեւի պէս դողդոջուն:

26. Շեղագիր բառերուն ներհակը դրի (էջ 196).

1. Հարստութիւնը առարկնութիւն չէ: 2. Աղբատութիւնը շոայլութեան դուստրն է: 3. Չմեռը՝ արեւոտ տեղ կը փնտուռի: 4. Աստուած կը գանայ իր բարիքը մոյի մարդուն: 5. Մեր ատած անձը առաւելութիւն չ'ունենար: 6. Բարիները միշտ կանուխ կը մեռնին: 7. Շատ մարդիկ չար են: 8. Անաչառ, ըլլանք ողջերուն նկատմամբ: 9. Առաւօտուն արեւը կը ծագի: 10. Դժբաղդութիւնը կեանքը կը կարճէ: 11. Ծերունդը մեր կեանքին սկիզբն է: 12. Ծերութիւնը ետեւ կը նայի: 13. Ծերութիւնը դժբախտ է, վասն զի շատ գիտէ:

27. Շեղագիր բառերուն ներհակը դրի (էջ 198).

1. Բարի գործ մը կակուղ բարձի կը նմանի: 2. Արդարին քունը խաղաղ է: 3. Մարմինը կը հնազանդի: 4. Պարօսար կը զայրացնէ մեր հոգին: 5. Տգիտութիւնը մտքին խաւարն է: 6. Բարիին բարեկամութիւնը գովեստ մ'է: 7. Եթէ չես գիտեր, լռէ: 8. Մարդս քիչ անգամ կը զղջայ լուելուն: 9. Ատելութիւնն ու վրեժխնդրութիւնը դժոխքն են: 10. Մեղաւորին աղօթքն Աստուծոյ ատելի է: 11. Անպարկեշտ մարդոց երջանկութիւնը վաղանցիկ է: 12. Աշխատասիրութիւնն ու խնայողութիւնը յաջողութեան (կանգնումի) կ'առաջնորդեն:

28. Շեղագիր բառերուն ներհակը դրի (էջ 200).

1. Կը սիրեմ այն աշակերտը որ միշտ զբաղած, հոգածու է բարի է: 2. Այնպէս կը կարծէ թէ ժամերը խիստ արագ կ'անցնին, վասն զի աղեկ գործածուած ժամանակը կարճ կը թուի: 3. Դասսօրվիլը հաճոյք կը պատճառէ անոր, աշխատու-

Թիւնը հանգիստ մ'է անոր համար, ամէն բան դիւրին կ'երեւի 4. Ուստի իր ընկերները կը յարգեն զինքը, դասատուն կը վարձատրէ, մայրն ալ բարեբախտ է, որդիին այս լաւ վարձունքէն եւ շարունակ կը դրուատէ զայն : 5. Ապագային՝ խոնարհ ու գիտուն մէկը պիտի ըլլայ, վասն զի խոնարհութեան սովորական ընկերն է գիտութիւնը : 6. Կը հրճուիմ այսպիսի տղու մը վիճակին վրայ, և ո՞վ չպիտի հրճուէր, եթէ նկատէր թէ լաւ դաստիարակութիւն մը ազբուր է առաքիճութեան և ծիւ ամէն բարիքներու :

Ծան. — Գ. Վարժուրիսն էջ 201, Դաս 39 ի (ՃԱՐՊԻԿՈՒԹԻԻՆ և ԱՆՎԱՆՈՒԹԻԻՆ) Շեղագիր բառերուն հոմանիշը տես Սկզբունք Հանսաձայնութեան, Ա. տիպ, 1894, էջ 79 :

41. ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴԻՆ

(էջ 203 Աշակերսի Գիրքին) :

Կետերուն տեղ իմաստին պահանջած բառերը դրի. Անառակ որդին՝ ուղեւով իր հայրենիքէն հեռու գեղիս կեանք մը վարել՝ իր ժառանգութեան բաժինը առաւ և գնաց հետ առոր երկիր մը : Հոն այնպիսի կեանք մը վարեց որ բոլոր ինչքը սպառեց և խեղճ մնաց :

Ուստի գնաց ուրիշ մարդու մը քով գործ գրտնեյու, աւ յետին թշուառութեան մէջ անոր խոզերը կ'արածէր. և այս գարշելի անասուններուն կերած եղջիւրին ալ կարօտը կը բայէր : Այս խեղճութեան մէջ միտքը բերաւ իր հօրը ծառաները, որոնք հանգիստ կեանք կը վարէին և բանի մը կարօտ չէին. ուստի նորէն էլաւ հօրը քով գնաց՝

մեղայ գոչեց և աղաչեց իր հօրը որ ընդունի զինք իր վարձկաններէն մէկը :

Յիսուս այս առակը պատմեց ցուցնելու համար որ Աստուծակ հեռացողը խեղճութեան մէջ կ'իյնայ : Բայց պէտք չէ յուսահատիլ : Աստուած կը ներէ անոնց որ սրտանց կը գոչան :

29. Առածները մեկնեցի (էջ 203) .

1. Ո՞վ որ իր գործը, պաշտօնը կամ տեղը շուտ շուտ կը փոխէ, անիկա չի կրնար հարստանալ : Աստանդական կեանք անցըողը հիմնական բան մը չի կրնար ընել :

2. Աղքատութեան մէջ եղողը ճար կամ նըպաստ կը փնտռէ :

3. Առանց աշխատութեան վայելք չ'ըլլար :

4. Եթէ մէկը քեզի նախատինք ընէ, մոռցիր. բայց եթէ բարիք ընէ, մի՛ մոռնար :

5. Մէկ անխելք աշակերտին ըրած յանցանքը՝ շատ մը խելացիներ դարձանելու կ'անճրկին, չեն յաջողիր : (Չարիք հասցնելը աւելի դիւրին է քան չարիքի մը հետեւանքները ջնջել) :

6. Ո՞ր և է գործէ կամ աշխատութենէ եթէ հեռանաս, անդին անկէ դժուարին կը հանդիպես :

7. Բան գիտցողը համեստ կ'ըլլայ : Արժանաւոր մարդը խոնարհամիտ կ'ըլլայ :

8. Քիչով սկսուած առուտուրը հետզհետէ մեծ չահ կուտայ :

9. Հագուստ փոխել դիւրին է, բայց գէշ բընութիւն մը փոխելն է դժուար : Մարդոց բնաւորութիւնը, նկարագիրը չի փոխուիր :

10. Աշխատող մարդը անօթի չի մնար, դժբաղդ չ'ըլլար :

30. Առածներուն մեկնութիւնն է . (էջ 208
Գ. Վարժ. Մանկանց Ե. տիպ, 1900) :

1. Արտաքին երեւոյթով բարի՝ ներքնապէս չար :
2. Դժուարաւ առիթ մը ձեռք անցընել և չօգտուել : (Հազիւ հանգիստ ընելու ժամանակս է ,
ան ալ դուն կը խանգարես) :

3. Քու շնորհներդ մեզի պէտք չեն , հեռացի՛ր
մեզմէ , կ'ըսուի կեղծաւոր մարդուն :

4. Ամէնէն խեղճը ան է որ արժանիք մը , գովելի կողմ մը չունի :

5. Միրող մի՛ բանար այն անձին որմէ օգուտ
չես կրնար ունենալ :

6. Խրոչեցաւ աշխատութենէն , բայց վայելքին
մասնակից եղաւ :

7. Չմտածելով խօսողը՝ գէշ պատասխան կ'առնէ :

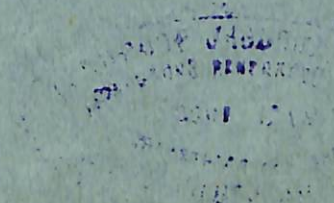
8. Մարդ աշխատելու է , եթէ կ'ուզէ որ աւելի
չահի , հանգիստ ապրի : (Արդիւնաւոր եղողը ,
պատիւ ու հարստութիւն կը գտնէ , կամ՝
Աշխատասէր պաշտօնեայն ամսականի յաւելում
կը ստանայ :)

9. Եթէ աղէկ ըլլալ կ'ուզես , ուրիշներուն
գէշ մի՛ կամենար :

10. Ո՛ւր որ գործի խառնուող շատ կայ , գործ
չի լինար :

11. Քաղցրութիւնով աւելի կրնաս յաջողիլ
քան թէ խտութիւնով :

12. Երբ որք իրաւաս , հացը զլանալու չես :
Երբ որք իրաւաս , կայելու ալ իրաւունքունի :

ԴԱԻՅԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

	Գրանկան
1. Ա. Վարժապետի Մանկանց, Ինկերոյ	Տիպ 4
2. Բ. » » Վեցերոյ	» 5
3. Գ. » » Հինգերոյ	» 5
4. Տարական Բերականութիւն	Հինգերոյ 2
5. Լրացուցիչ Դասընթացք	Յրոյ 3
6. Փունչ, աշխարհ. Հաւար.	» 3
7. Փնջակ. պատկերազարդ	Հինգերոյ 1 1/4
8. Երկրորդ Փունչ »	Յրոյ 6
9. Գործնական Ընթացք Եւր.	» 3
10. Բանալի Եւրոպայական	» 7
11. Ընտելարան Հայ լեզուի	Չորրորդ 2
12. Սկզբունք Համաձայնութեան և Եւրոպայական.	» 3
13. ALPHABET FRANÇAIS, Տիկին Սամինիկ Բ. տիպ	2
14. Տարր. ընթացք Կրօնի Վ. Բն. Ասրանեան Գ. տիպ	2
15. Պատկերազարդ Այբբենարան (Նոր ոճով) Գ. տիպ	1/2
— 100ր 25 դրանկան —	
16. Յայտագիր Դաւթեան Գործակալութեան Ե. տիպ	2
17. Ծաղկաբոյ Հաւարածայ, Միջին շրջան Բ.	» 4
18. Գրքոցափարութիւն, գրք. Emerson E. Whiteի	5
19. Առաձայնատու,	5
20. Համ. Կրօնագիտութիւն, Ա. Հարէլեանի Բ. Տիպ	3
21. Սրտիս Չայնր, Քերթուածներ,	5
22. Նուէր Հայ մանուկներուն, Ս. Դաւթեան	1 1/2
23. Դաստիարակութիւն աղջիկներու,	3
24. ՀԲԱԻ, Գիտութիւններու վրայ դասեր.	3
25. Դաստիարակութիւն պատանիներու,	3
26. ԲԻԻՄԱՆ Լրագիր, ստրեկանք	50
27. Աշխարհագրութիւն օտմանեան կայսրութեան	2
28. Քերթուածներ,	5
29. Տրոյ Կրօնագիտութիւնք,	5
30. Թուարմութիւն մեղրական դրութեան	5
31. Առաջնորդ Անգղ. լեզուի,	5
32. Իմանէլլին, Լոնկֆելլօ, Տ. Լ.	5
33. Օտմանեան Տարգմանութիւն,	5
34. Նոր Գրքոց, 10 Պրակք	35
35. Երգարեւրական Ծանուցագիր «Նոր Գրքոցի»	5
36. Լրակատար գրացուցակ.	5
37. Ծաղկաբոյ Քրիստոնէական վարդապետութեան	4
38. Հանդիսարան Բարոյագիտութեան	6
39. Սրտի խաղեր, Թ. Թեբգեան և Տովինօ	5
40. Աղեցոյց Գ. Վարժապետի	10
41. Իրագիտութիւն Համառոտ (մտանարդական ոճ)	3
42. Nouvelle Méthode, H. Livre	4
43. Բացատրութիւն Ս. Պատարագի, Կրօն. Բան.	5

Հասցէ. ՄԱՐԱՏ ԳԱՒՈՒՅԱՆ

Խորասաննակ խան, Սիրեհի Կ. Պոլիս

« Ազգային գրադարան

NL0249727

9859

